Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

Junij 2024
Letnik 9, številka 5

Iz tokratne vsebine:

Iz svetniških klopi
stran 3

Pogovor z Mileno Mrzel
stran 5–6

Srebrn uspeh raziskovalca Luka
stran 7

Začel se je 10. Festival Bogenšperk
stran 9

ISSN 2463-8579

Občina Šmartno pri Litiji
Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si
Telefon: 01 896 27 70
Faks: 059 097 480

Uradne ure
Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00
Petek: 8.00–13.00
Uradne ure župana so po dogovoru, zaželena je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

Glasilo občine Šmartno pri Litiji Krajevne novice
Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla julija 2024, pričakujemo najkasneje do petka, 28. 6. 2024, na elektronski naslov uredništva: **krajevnenovice@bogensperk.si.**
Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

Izdajatelj:
Javni zavod Bogenšperk

Odgovorni urednik:
dr. Jernej Kotar

Uredniški odbor:
Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Uroš Pušnik in Aleš Kralj

Jezikovni pregled:
Janoš Železnik

Naslovna fotografija:
Špalir

Foto:
David Kupljen

Prelom in tisk:
Četisk d. o. o.
Bežigrajska cesta 5
3000 Celje

https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/

Glasilo izhaja v nakladi 1800 izvodov in je brezplačno.

ISSN 2463-8579

Ob koncu šolskega leta

Učence in dijake le še nekaj dni loči od konca šolskega leta in začetka težko pričakovanih poletnih počitnic, ko bodo lahko za dobra dva meseca pozabili na šolske skrbi in se prepustili uživanju, druženju s prijatelji in potovanjem v bližnje in daljne kraje. Toda poletje bo še prehitro minilo in kmalu bo tu spet september, ko bo treba znova sesti v šolske klopi. Poletja pa ne pričakujejo težko samo učenci, dijaki in študentje, ampak tudi delovno aktivni ljudje, ki bomo lahko vsaj za nekaj dni pozabili na službene obveznosti in se podali na zasluženi oddih. Pred nami je še julijska številka Krajevnih novic, a ker mnogih ob njenem izidu ne bo več doma, naj ne bo odveč, če vam, spoštovane bralke in bralci, že ob tej priložnosti zaželim lepo, mirno in sproščeno poletje. Upam, da nam bo narava letos prizanesla z ujmami.

dr. Jernej Kotar, odgovorni urednik

Iz svetniških klopi

Avtorica članka: Nataša Dobravec

Svetniki so se 15. 5. 2024 srečali že na 11. redni seji.

Tokratna seja občinskega sveta je bila malce drugačna. Želja župana je bila, da bi svetnike odpeljal na teren, kjer bi lahko v živo videli, kam se namenja proračunski denar. Njegova ideja je bila očitno dobro sprejeta, saj so se terenskega dela seje udeležili prav vsi svetniki. Pot jih je vodila iz Bogenšperka preko Ježnega in Vinjega vrha na Primskovo, nazaj čez Presko nad Kostrevnico, Libergo, Veliko Kostrevnico do Šmartnega in naprej na zahodni del občine v Veliko Štango, Račico in Gozd - Reka. Nadaljevali so preko Jastrebnika in Debeč do Javorja in krog sklenili spet na Bogenšperku. Na poti so si svetniki ogledali novogradnjo optike in vodovoda v Razborah, Vinjem vrhu, srednji Preski in Račici, prenovljeno kapelico sv. Petra na Primskovem, predvsem pa so prevozili dobrih 60 km občinskih cest, kar predstavlja približno tretjino cest, za katere mora skrbeti občina.

Po terenskem ogledu so svetniki sejo nadaljevali na gradu Bogenšperk. Po skrajšanem postopku so sprejeli *Odlok o rebalansu proračuna Občine Šmartno pri Litiji za leto 2024*. Prav tako so v skrajšanem postopku potrdili in sprejeli *Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu* za del enote urejanja z oznako ŠM-25. *Odlok o ustanovitvi javnega lekarniškega zavoda Mestne lekarne* so potrdili v drugi obravnavi, v prvem branju pa *Odlok o sedmih (7) spremembah in dopolnitvah Občinskega prostorskega načrta Občine Šmartno pri Litiji*. Svetniki so potrdili še sklep o prenehanju statusa grajenega javnega dobra lokalnega pomena in 2. spremembo *Letnega načrta pridobitve in razpolaganja z nepremičnim premoženjem občine za leto 2024*.

Veseli dan prostovoljstva: praznik dobrih del in solidarnosti

Avtor članka: Franc Props, minister, Ministrstvo za javno upravo

Med 20. in 26. 5. 2024 je potekal nacionalni teden prostovoljstva. Namenjen je promociji prostovoljstva, obenem pa tudi praznovanju prostovoljstva in prostovoljskih organizacij širom Slovenije. Organizira ga Slovenska filantropija, ki se želi na ta način zahvaliti vsem prostovoljkam in prostovoljcem za njihov doprinos in ozaveščanje javnosti o vrednoti prostovoljstva.

Na dogodku v Ljubljani, ki sem ga obiskal kot minister, pristojen za prostovoljske in nevladne organizacije, se je predstavilo več kot 80 prostovoljskih organizacij iz vse Slovenije. Te delujejo na najrazličnejših področjih, od socialnega, kulturnega, ekološkega, trajnostnega, razvojnega, humanitarnega, športnega do aktivnosti za mlade in starejše, s čimer prispevajo k bolj prijazni in vključujoči družbi. Prostovoljske organizacije s svojim delovanjem odgovarjajo na posebne potrebe v lokalnih skupnostih. Odgovore na to, kako se spodbuja prostovoljno delo in kakšne so potrebe skupnosti, je iskala raziskava *Potencial nevladnih organizacij v Sloveniji za naslavljanje potreb lokalnih skupnosti*, ki jo izvaja Fakulteta za družbene vede, pri čemer so ugotovitve lahko v pomoč pri oblikovanju programov, ki jih izvajajo prostovoljske organizacije. Iz raziskave izhaja, da je na nacionalni ravni z javnimi storitvami najbolje pokrito področje požarne varnosti in civilne zaščite, sledita področji šport in rekreacija ter skrb za otroke. Tri področja z najnižjo povprečno oceno so javni prevoz, duševno zdravje in stanovanjsko področje. Lahko se strinjamo, da tudi v naši občini Šmartno pri Litiji ni bistveno drugače. Raziskovalci so ugotovili, da je slovenski prostovoljski sektor v zadnjih petih letih rasel, vendar pa se hkrati ni razvijal. Naraslo je število vseh tipov organizacij, predvsem zavodov, ostali kazalniki, s katerimi merimo razvitost nevladnega in s tem tudi prostovoljskega sektorja, pa so rasli veliko počasneje. V primerjavi z ostalimi državami se Slovenija uvršča med države z najnižjim deležem zaposlenih v nevladnem sektorju.

Zakaj je prostovoljstvo tako pomembno? Prostovoljstvo je srce vsake skupnosti. V Sloveniji se vsako leto tisoči prostovoljcev nesebično angažirajo, da pomagajo drugim in izboljšujejo kakovost življenja v naši družbi. Dan prostovoljstva je posvečen tem ljudem in njihovim prizadevanjem. Spodbuja nas, da cenimo in podpiramo prostovoljsko delo, ki je temelj solidarnosti in družbene kohezije. To je dan, ko izkazujemo spoštovanje in hvaležnost vsem prostovoljcem. Prostovoljstvo ponuja številne možnosti za sodelovanje na različnih področjih, kot so pomoč starejšim, okoljske akcije, kulturni in športni dogodki. V kolikor si želite postati prostovoljec, se povežite z lokalnimi organizacijami, ki vas bodo usmerile in podprle pri izbiri ustreznega projekta.

Predstavljajte si svet, v katerem bi vsak posameznik nekaj ur mesečno namenil prostovoljskemu delu. Kako bi to spremenilo našo družbo? Verjetno bi bilo več solidarnosti, manj osamljenosti in več skupnega prizadevanja za dobrobit vseh. Praznik prostovoljstva je vsakič znova priložnost, da razmislimo o tem, kako lahko vsak zase prispeva k boljši skupnosti in morda naredi prvi korak k prostovoljstvu. Teden prostovoljstva nas opominja, da s svojimi dejanji lahko prispevamo k boljši družbi. Prostovoljci si za svoj trud in nesebično delo zaslužijo najmanj hvaležnost. Pridružite se jim tudi vi – prostovoljstvo je priložnost za osebno rast in za ustvarjanje pozitivnih sprememb v naši skupnosti. Odločitev za prostovoljstvo v kakršnikoli obliki nam daje priložnost, da se ustavimo, razmislimo in storimo nekaj dobrega za druge.

Občina Šmartno pri Litiji
Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja

Številka zadeve: 094-1/2024-2

Datum: 23. 4. 2024

Na podlagi 9. člena Pravilnika o priznanjih Občine Šmartno pri Litiji (Uradni list RS št.: 67/19), Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja Občine Šmartno pri Litiji objavlja

JAVNI RAZPIS

za podelitev občinskih priznanj Občine Šmartno pri Litiji za leto 2024.

1. PREDMET JAVNEGA RAZPISA

Občina Šmartno pri Litiji podeljuje naslednja priznanja:

a) ČASTNI OBČAN OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI

Naziv častni občan/občanka občine Šmartno pri Litiji je najvišje priznanje Občine.
Naziv častni občan/občanka občine Šmartno pri Litiji se podeli posameznikom (lahko tudi tujim državljanom):

- za izredno pomembne trajne dosežke na gospodarskem, znanstveno-raziskovalnem, kulturno-umetniškem, razvojnem, vzgojno-izobraževalnem, športnem in humanitarnem ali drugem področju, ki je s svojim delovanjem izjemno prispeval k razvoju, ugledu in uveljavljanju občine Šmartno pri Litiji doma in v svetu;
- za izjemne zasluge za razvoj dobrih medobčinskih in mednarodnih odnosov.

Praviloma se podeli naziv »častni občan občine« enkrat vsaka štiri leta, in sicer vsako tretje leto v mandatu občinskega sveta. Ne glede na prejšnji odstavek lahko občinski svet izredno podeli naziv častni občan na predlog komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ali župana tudi v vmesnem obdobju.

b) PLAKETA OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI

Plaketa Občine Šmartno pri Litiji se podeli posameznikom (lahko tudi tujim državljanom) in pravnim osebam (podjetjem, zavodom, organizacijam, društvom in drugim pravnim osebam):
za dosežke na gospodarskem, znanstveno–raziskovalnem, kulturno-umetniškem, športnem in humanitarnem področju ter za trajnostni razvoj občine Šmartno pri Litiji;

- ki so s posebnimi delovnimi prizadevanji in uspehi v daljšem časovnem obdobju pomembno prispevali h kakovostnejšemu življenju, blaginji, ugledu in razvoju občine Šmartno pri Litiji;
- za posebne zasluge pri razvijanju in utrjevanju sodelovanja med občino Šmartno pri Litiji in drugimi občinami v Sloveniji in tujini.

Nadalje se plaketa Občine Šmartno pri Litiji podeli posameznikom z izkazano posebno požrtvovalnostjo, nesebičnostjo in pogumom.
Plaketa Občine Šmartno pri Litiji se podeli tudi prijateljskim, pobratenim in drugim mestom in občinam, pravnim osebam ter posameznikom iz Slovenije in tujine, ki so posebno zaslužni za razvijanje in utrjevanje prijateljskega sodelovanja z občino Šmartno pri Litiji.
Plaketa se podeljuje v treh rangih:

- najvišji rang priznanja: »zlata plaketa Občine Šmartno pri Litiji«,
- srednji rang priznanja: »srebrna plaketa Občine Šmartno pri Litiji«,
- najnižji rang priznanja: »bronasta plaketa Občine Šmartno pri Litiji«.

Priznanje plaketa Občine Šmartno pri Litiji« **se praviloma podeli** v največ treh primerih letno ne glede na vrsto plakete.

c) PRIZNANJE OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI

Priznanje Občine Šmartno pri Litiji se podeli posameznikom, samostojnim podjetnikom, gospodarskim družbam, krajevnim skupnostim, zavodom, društvom in drugim organizacijam in ustanovam z območja občine:

- za enkratne dosežke na svojem področju dela ali za dejanja, ki so pomembna za varstvo človeških življenj, varstvo lastnine, ali za storjeno dejanje, ki se ocenjuje kot prispevek k splošnim vrednotam človeka oziroma družbe.

Praviloma se podeli »priznanje Občine Šmartno pri Litiji« v največ treh primerih letno.

d) JUBILEJNO PRIZNANJE OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJI

Društvom v občini se podeljuje jubilejno priznanje Občine Šmartno pri Litiji za dolgoletno delo prvič po 10 letih delovanja in nato po vsakih nadaljnjih 10 letih dela.

2. PREDLAGATELJI

Predlagatelji za občinska priznanja so lahko sledeči subjekti z območja občine Šmartno pri Litiji: fizične osebe, društva, zavodi, odbor krajevne skupnosti, delovna telesa občinskega sveta in politične stranke.

3. PREDLOG ZA PODELITEV

Predlog za podelitev priznanja mora biti posredovan v pisni obliki in mora vsebovati:

- ime in priimek oziroma naziv predlagatelja ter njegov naslov oziroma sedež,
- ime in priimek oziroma naziv predlaganega prejemnika priznanja,
- utemeljitev predloga.

Priporočljivo je, da predlog za podelitev priznanj Občine Šmartno pri Litiji oddate na obrazcu, ki je na voljo na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji, https://smartno-litija.si/ (Za občane/Razpisi/Javni razpisi in natečaji), ali v sprejemni pisarni Občine Šmartno pri Litiji.

4. NAČIN IN ROK ZA PREDLOŽITEV PREDLOGOV

Rok za oddajo predlogov z obrazložitvijo je do vključno 30. 6. 2024 do 00.00. (v primeru oddaje po pošti velja poštni žig).
Naslov za oddajo: Občina Šmartno pri Litiji, Komisija za mandanta vprašanja, volitve in imenovanja Občine Šmartno pri Litiji, Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji.
Predloge z obrazložitvijo lahko pošljete po pošti ali jih v poslovnem času oddate osebno v tajništvu občinske uprave Občine Šmartno pri Litiji.
Na ovojnici mora biti napisano sledeče:

- polni naslov pošiljatelja,
- polni naslov prejemnika,
- pripis: ***»NE ODPIRAJ – PREDLOG ZA OBČINSKA PRIZNANJA«.***

Predlagamo uporabo priložene ovojnice.

5. OBJAVA JAVNEGA RAZPISA IN DODATNE INFORMACIJE

Javni razpis bo objavljen na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji (https://obcina.smartno.si/za-obcane/javni-razpisi-natecaji-narocila-drazbe-pozivi-in-namere/javni-razpisi-in-natecaji/), obvestilo o najavi javnega razpisa bo objavljeno v Krajevnih novicah v mesecu maju 2024.
Dodatne informacije v zvezi z javnim razpisom lahko zainteresirani pridobijo **izključno** preko elektronske pošte na naslov info@smartno-litija.si.
Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja bo na podlagi prispelih predlogov pripravila predlog nagrajencev in ga posredovala v sprejem Občinskemu svetu Občine Šmartno pri Litiji. Nagrade bodo podeljene na osrednji slovesnosti ob občinskem prazniku v mesecu novembru 2024.

Predsednica komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja:
Veronika Jesenšek

Sožitje med generacijami kot temelj svetle prihodnosti

Vprašanja postavil: dr. Jernej Kotar

Medgeneracijsko povezovanje je pojem, s katerim se predvsem zaradi staranja prebivalstva tudi v Sloveniji vse pogosteje srečujemo. O prizadevanjih zanj redno poročamo tudi v našem glasilu, zato smo se odločili k pogovoru povabiti gospo Mileno Mrzel, predsednico Društva upokojencev Šmartno pri Litiji, da nam ga še nekoliko pobliže predstavi.

Družba je kvalitetna, če poskrbi za otroke in starejše. Prav medgeneracijsko sodelovanje odigra ključno vlogo, saj poskrbi, da se izmenjujejo znanje in izkušnje. Da, mladi pa dajejo svežino in digitalne spretnosti. To sodelovanje zagotavlja občutek sprejetosti in varnosti v kraju, kjer se živi, lajša osamljenost ter krepi duševno in telesno zdravje. To je namen *Točke za starejše*, naša Občina Šmartno pri Litiji društvo upokojencev podpira tudi po finančni plati, da se program lahko izvaja na osnovi prostovoljstva.

Gospa Mrzel, dovolite mi, da se vam po nekaj uvodnih besedah v imenu uredništva najprej zahvalim za vaš prijazen odziv našemu povabilu. Ste predsednica enega pomembnejših lokalnih društev, ki je zelo dejavno in povezuje predvsem starejše prebivalce naše občine. Ste o pridružitvi društvu upokojencev razmišljali že pred upokojitvijo ali ste se zanjo odločili pozneje?

Prioriteta mi je bilo varstvo vnukinje in pilates – gibanje. Šele kasneje me je pritegnil prispevek Anite Molka (Razvojni center Srca Slovenije) o *Točki za starejše*.

Voditi društvo gotovo ni lahka naloga, saj je treba poskrbeti za veliko stvari, hkrati pa nenehno iskati ravnotežje med različnimi interesi. Kako dolgo že vodite društvo in kaj vas je spodbudilo h kandidaturi za predsednico?

Ko sem se včlanila v društvo, sem hotela postati prostovoljka. Takrat je g. Borisa Žužka, ki je bil predsednik vrsto let, pestilo zdravje. Vse poslovanje so opravljale ga. Nada in ga. Ančka, skupaj smo iskale »novega« predsednika. Čez noč je padel predlog, da bi bila jaz predsednica. Po temeljitem premisleku sem želela, da se jasno in glasno vpraša g. Borisa Žužka, če se strinja s to novo zadolžitvijo, takoj je bil za to. Uradno sem nova predsednica dobro leto, a se že toliko dogaja.

Vsako društvo je za lokalno skupnost zelo pomembno, saj njenim pripadnikom nudi možnost aktivnega preživljanja prostega časa in druženja, po katerem v današnjem hitrem tempu življenja še posebej hrepenimo. Koliko članov premore vaše združenje in kako vi vidite njegovo vlogo v domačem okolju?

Društvo upokojencev šteje 223 članov, članarina znaša 13,00 € na leto. Ljudje smo socialna bitja, vloga je, da se družimo, če pa so to izleti, delavnice in športne aktivnosti, je še bolj kvalitetno, poučno in zabavno.

Življenje se je v zadnjih desetletjih močno spremenilo in to se jasno izraža tudi pri starejših generacijah. Danes si namreč starejši veliko bolj kot nekdaj želijo aktivnega preživljanja prostega časa, potovanj, druženja in usvajanja novih znanj. Kakšne dejavnosti pa vaše društvo nudi svojim članom?

Radi gremo na izlet, kjer vidimo marsikaj lepega, obnavljamo zgodovinske dogodke (g. Jože vedno popestri naše izlete s pripovedovanjem zgodovine), radi jemo okusna kosila v prijetnem vzdušju, imamo delavnice ročnih spretnosti, rekreacijske pohode, velik poudarek pa je na prostovoljstvu do starejših.

V zadnjih številkah Krajevnih novic smo večkrat brali tudi o delavnicah, na katerih mladi pomagajo starejšim pri usvajanju digitalnih veščin. Ali menite, da je t. i. digitalni prehod za starejše prebivalstvo prehiter in prezahteven?
Te veščine so nujne in potrebne. Delavnice potekajo že od lanskega leta, nadaljevali bomo 16. 9. 2024. Ta vez, da mladi učijo starejše, je obojestranska. Mi prejemamo znanje, »učitelji« pa prejemajo zadovoljstvo. Hvala Aniti, Tini, Barbari in Jasni iz Razvojnega centra Srca Slovenije.

Kako pomembno se vam zdi pridobivanje novega znanja, ki je lahko po eni strani zelo zahtevno, po drugi pa lahko posameznikom precej olajša življenje?
Udeležencem teh delavnic rečem: *»Če se naučite eno stvar, je v redu.«* Korak za korakom, naši možgančki naj tudi migajo. Seveda olajša življenje, tudi zabava nas lahko. Slikamo rožico ali drevo, ugotovimo, katero je itd.

V vašem društvu lepo skrbite tudi za starejše občanke in občane, ki se zaradi starosti in bolezni ne morejo več udeleževati vaših srečanj. Kako pomembno se vam zdi ohranjanje stika z njimi?
Že 20 let deluje program *Starejši za starejše*, katerega koordinatorka je ga. Nada, zdaj deluje še *Točka za starejše*, ki vključuje tudi mlade prostovoljce in katerega namen je, da je kot most, ki povezuje mlade in starejše. Koordinatorki *Točke za starejše* sva ga. Mili in jaz. Je pa res, da najprej poskrbimo za ožje družinske člane, če se rabi pomoč, prav tako ne pozabimo na sosede.

Vaše društvo ima zelo pester program, o čemer se lahko bralke in bralci našega glasila prepričajo v vsaki številki. Katere večje dogodke ste že izvedli in katere še načrtujete v letošnjem letu?
Letos imamo kar devet jubilantov, ki so bili ali bodo stari 90 let. Prva izleta sta mimo, zdaj je na vrsti obisk Višarij (6. 6. 2024), v jeseni bomo še dvakrat potovali z avtobusom ali vlakom. Z veseljem sodelujemo ob dogodkih v okviru občine. Čaka nas tudi delavnica izdelave ročnih vizitk pod okriljem ge. Mili, pridružila se bo tudi ga. Ani.

Tako kot vsako društvo se gotovo tudi vaše spoprijema z izzivi in težavami. Katere bi izpostavili kot najbolj pereče?
Seveda so izzivi, želja je mnogo. Ponovno bomo uvedli obisk opere in gledališča, tudi pohodništvo je v načrtu. Vabljeni novi člani, več nas bo, več bo aktivnosti. Tudi na pereče zadeve lahko vplivamo, kot je dolgotrajna oskrba, da imajo upokojenci pravico do izvajanja storitev oskrbovanja družinskega člana, če so tega zmožni. Kot prostovoljci lahko opravljamo mnoga opravila za boljša življenja. ZDUS je dobil novo predsednico go. Zdenko Jan.

V društvu imate gotovo tudi velike načrte za prihodnost. Nam lahko kakšnega zaupate?
Lepo, korak za korakom. Druženje mora biti prijetno, brez sodelovanja članov UO DU (Nada, Ančka, Mili, Jože, Ivanka, Marinka, Marija, Vida in jaz) ne gre, veliko je prostovoljnih ur, zagnanosti. Šmartno pri Litiji ima veliko pevskih talentov, Vrtec Ciciban se je ob pustu predstavil s plesom, zakaj se ne bi tudi mi. Rečemo: veliko zdravja, a radost in veselje stopata zraven vzporedno. Počnimo stvari, ki jih imamo radi.

Gospa Mrzel, najlepša hvala za prijeten klepet. V imenu uredništva vam želim veliko uspeha pri vodenju društva, vam in vašim članom pa predvsem obilo zdravja in zadovoljstva.
»Stvari se zdijo nemogoče, dokler jih ne storimo.« – Nelson Mandela. Hvala za predstavitev, hvala Uredniškem odboru Krajevnih novic!

Osnovna šola Šmartno

SREBRN USPEH RAZISKOVALCA LUKA

Avtor članka: Samo Škrabanja, mentor

V ponedeljek, 20. 5., je na gimnaziji Murska Sobota potekalo državno srečanje mladih raziskovalcev Slovenije, na katerega se je uvrstil devetošolec Luka Tomažin.

V kategoriji astronomija in fizika je strokovna komisija izmed širšega izbora dvanajstih izbrala šest nalog za državno srečanje. Že uvrstitev na državno srečanje je velik uspeh, s čimer je sebi, vrstnikom in učiteljem dokazal, da se lahko s trudom in vodenjem veliko doseže. V zasavski regiji je bil edini osnovnošolec, ki je izdelal raziskovalno nalogo z naslovom *Leti, leti ... Leti?* Dodaten interes za izdelavo je dobil po preletu nekdanjega učenca OŠ Šmartno pri Litiji Mateja Ceglarja z letalom Boening C17 v novembru. Raziskoval je vpliv sil na letenje s pomočjo vetrovnika in mikrokrmilnika. Luka je nalogo odlično predstavil in po odločitvi strokovne komisije dosegel srebrno priznanje, za kar mu iskreno čestitamo.
Državnega srečanja se je udeležilo okoli 500 osnovnošolcev in skoraj 400 srednješolcev, ki so predstavljali naloge z enaindvajsetih strokovnih področij. Čudovito je bilo videti toliko motiviranih in talentiranih mladih, ki imajo željo dosegati najboljše rezultate in so velik zgled ostalim.

ZVEZA ZA TEHNIČNO KULTURO SLOVENIJE

SREČANJE PODRUŽNIČNIH ŠOL

Avtorica članka: Petra Ivanušič, vodja PŠ Štangarske Poljane

V četrtek, 23. 5. 2024, je bilo izvedeno 31. srečanje podružničnih šol. Letos je bila gostiteljica naša šola, Podružnična šola Štangarske Poljane. Srečanja se je udeležilo 144 učencev in 17 učiteljic iz Temenice, Šentlovrenca, Velike Kostrevnice in Primskovega. Na letošnje srečanje smo povabili tudi upokojene učiteljice in učiteljice, ki so sodelovale pri prvih tovrstnih druženjih. Med nami je bila tudi gospa Marinka Vidgaj, ki je organizirala prvo srečanje.

Pred pričetkom kulturnega programa nas je pozdravil župan, gospod Blaž Izlakar. Žal mu obveznosti niso dopuščale ostati dlje časa, a smo bili vseeno veseli njegovega obiska.

Po uvodnem kulturnem programu, ki so ga spremljali tudi ravnatelj Osnovne šole Šmartno pri Litiji, gospod Tomaž Rozina, ravnateljica Osnovne šole Ferda Vesela iz Šentvida pri Stični, gospa Angelca Mohorič, in ravnateljica Osnovne šole Trebnje, gospa Ana Kastigar, so si povabljeni gostje ogledali notranjost šole in poklepetali ob sladkih dobrotah. Prav posebej smo se pohvalili z našo novo pridobitvijo. Imamo prenovljena tla v hodniku, nove omare za športne

in druge pripomočke ter novo garderobo za učence. Seveda gre zahvala ravnatelju, ki je imel posluh za naše želje.

Učenci so pojedli malico iz nahrbtnika in se v dolgi koloni podali na pohod proti Športnemu parku Komun v Veliki Štangi. Tam so jih na igrišču pričakali različni športni rekviziti. Nekaj časa so uživali v medsebojnem druženju in igri, pomerili pa so se tudi v nogometu in odbojki na mivki. Za konec jih je čakalo sladko presenečenje – sladoled. Naše druženje se je končalo v Veliki Štangi pri cerkvi, od koder so nas avtobusi popeljali proti domačim šolam.

Ob koncu se najlepše zahvaljujem vsem kolegicam za pomoč pri organizaciji in izvedbi druženja, vsem mamicam za obilico sladkih dobrot, Avtoprevozništvu Rudi Turs za brezplačen prevoz v dolino in kulturno-športnemu društvu za uporabo športnega parka.

Hvala vsem, ker ste bili del našega dogodka!

VIDO TORI GLASBENA OLIMPIJADA POPELJALA NA CIPER

Avtorica članka: Ana Tori, mentorica

Med 18. in 20. 4. se je v ciprskem mestu Ayia Napa odvijala 6. mednarodna glasbena olimpijada. Sodelovanje na njej si je z drugim mestom na državnem tekmovanju zagotovila tudi devetošolka Vida Tori. Na tekmovanju je izkazala izjemno poznavanje ciprske glasbene kulture in splošnega glasbenega znanja ter se izkazala kot poustvarjalka (pevka in flavtistka) in ustvarjalka (skladateljica). Med tekmovalci iz devetih držav je dosegla 7. mesto in bronasto priznanje. V štirih dneh so gostitelji uspeli prikazati vse čare mediteranskega okolja z veličastnim zaključkom v marini Ayia Napa, kjer so mladi talentirani glasbeniki prejeli zaslužena priznanja.

Vrtec Ciciban vključen v eTwinning

Avtorica članka: Maja Toplak Primc, pomočnica ravnatelja

Med cilji vzgoje in izobraževanja v Sloveniji zasledimo tudi cilj »omogočanje vključevanja v procese evropskega povezovanja«.

V Vrtcu Ciciban smo se ga odločili uresničevati skozi vključitev v projekt eTwinning. V našem primeru je eTwinning projekt nastal kot podporni projekt Erasmus+ projekta z naslovom Opolnomočeni vzgojitelji za opolnomočenje otrok. Za začetek smo se povezali z Vrtcem Litija.

Oba vrtca, Vrtec Litija in Vrtec Ciciban pri Osnovni šoli Šmartno pri Litiji, sledita metodologiji programa *Korak za korakom* pod okriljem Pedagoškega inštituta. Želimo si spoznati nove oblike, metode in strategije dela ter okrepiti naše znanje o vzgojiteljevem individualnem pristopu do otrok. Osnovni cilj projekta je pridobiti novo znanje na področju vključujočih in na otroka osredinjenih pristopov.

Letošnje leto je v projekt vključena skupina Metulji z vzgojiteljicama Špelo in Matejo. Naslednje leto, ko bo za nami izkušnja, pridobljena v sodelovanju z vrtcem iz sosednje občine, pa si želimo povezovanja z eno od evropskih držav, sodelujočih v eTwinningu.

Vstopnice: EVENTIM, TIC ŠMARTNO in GRAD BOGENŠPERK

JAVNI ZAVOD BOGENŠPERK www.bogensperk.si/festival-bogensperk Festival Bogenšperk 01 898 78 67 in 082 00 61 69 info@bogensperk.si

Začel se je 10. Festival Bogenšperk

Avtorica članka: Tatjana Polanc Kolander

Z odprtjem likovne razstave *Moments of the Soul* se je na gradu Bogenšperk v petek, 24. 5., začel jubilejni 10. Festival Bogenšperk. Festival se je nadaljeval s koncertom Ota Pestnerja in Tonija Povšeta v grajskem atriju.

Festival, ki je s presledki nastajal zadnji dve desetletji, posebej intenzivno pa v zadnjih letih, je zdaj dobil svojo prepoznavno vsebino in se je uveljavil tudi v lokalnem okolju. Prepoznavnost mu dajeta predvsem ime, povezano z enim najbolj poznanih gradov na Slovenskem, ter pestrost žanrov, ki segajo od glasbenih nastopov uveljavljenih slovenskih umetnikov do kulinaričnih razvajanj, ki zadostijo okusom širših množic. Festival tudi spodbuja in izvaja mednarodna sodelovanja ter je stičišče ustvarjalcev lokalnega družbenega dogajanja.

V okviru Festivala Bogenšperk, ki ga izvaja Javni zavod Bogenšperk pod častnim pokroviteljstvom župana in Občine Šmartno pri Litiji, se bo od maja do septembra na gradu in v Šmartnem pri Litiji skupaj zvrstilo več kot 20 glasbenih, kulturnih in kulinaričnih dogodkov.

Oto Pestner in Toni Povše Foto: Žiga Felkl

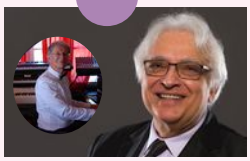
10. FESTIVAL BOGENŠPERK

Užij poletje!

maj

24. LIKOVNA RAZSTAVA
MOMENTS OF THE SOUL

24. OTO PESTNER & TONI POVŠE
SLOVENSKE POPEVKE

28. CICI TEK ZA VSE GENERACIJE

31. MARAAYA

junij

7. FLIRRT

12. MITJA FERENC & PRIMOŽ GRAŠIČ
VEČER LJUDSKE PESMI

14. OKUSI Z GRADU
KULINARIČNI DOGODEK

28. HAMO & TRIBUTE 2 LOVE

julij

4. LIKOVNA RAZSTAVA
INNENHALTEN

5. ORLEK & Mi2

12. DITKA IN FERI LAINŠČEK
LITERARNI DOGODEK

19. NINA PUŠLAR

avgust

od 5. do 9. GRAJSKE POČITNICE

16. SEVIQC BREŽICE

19. LILA - RAZSTAVA
GRAFIČNIH DEL

23. ŠMARTNO KUHA
KULINARIČNI DOGODEK

30. OKUSI Z GRADU²
KULINARIČNI DOGODEK

september

4. LIKOVNA RAZSTAVA
GABRIJELA HAUPTMAN

6. ŠANK ROCK AKUSTIKA

21. VALVASORJEV POHOD

29. NEDELJSKO POPOLDNE PRI VALVASORJU

JAVNI ZAVOD BOGENŠPERK
Občina Šmartno pri Litiji
01 898 78 67 in 082 006 168
info@bogensperk.si
www.bogensperk.si/festival-bogensperk
Festival Bogenšperk

Izlet za gibalno ovirane stanovalce

Avtorici članka: Mojca Podpečan in Klavdija Zupančič

V Domu Tisje, tako v matičnem domu kot tudi v Enoti Litija, skozi celo leto z različnimi prireditvami, dogodki in drugimi aktivnostmi poskrbimo, da stanovalcem ni dolgčas, vsako leto pa tudi pripravimo zdaj že tradicionalni izlet za stanovalce, ki za svoje gibanje uporabljajo invalidske vozičke.

Na ta izlet se vedno prijavi večje število stanovalcev, svojcev in tudi prostovoljcev. Iz Doma Tisje v Šmartnem pri Litiji se je na izlet z vozički odpravilo 70 stanovalcev in njihovih spremljevalcev (svojci, prostovoljci). Svojcem in zaposlenim so se pridružili prostovoljci iz Društva upokojencev Litija, Rdečega križa in Šole zdravja Šmartno pri Litiji. S pozitivno energijo in dobro voljo smo se skupaj odpravili na pot proti Gostilni Krznar. Tam so stanovalce in njihove spremljevalce pričakale z dobrotami obložene mize, razvajali pa smo se s kavico in sokom. Tudi dobre volje ni manjkalo, saj sta druženje spremljala petje narodnih pesmi in slovenska domača glasba. Stanovalci in njihovi svojci so bili nad doživetjem navdušeni, saj so preživeli dragocen čas s svojimi najbližjimi.

Številni stanovalci Doma Tisje Litija so se s spremljevalci podali čez litijski most in staro mestno jedro do restavracije Mona Lisa. Tam sta nas pričakali pojoča harmonika in prijazna pogostitev s strani zaposlenih.

Tako kot vsako leto smo dogodek izpeljali s pomočjo prostovoljcev in svojcev. Odziv s strani prostovoljcev za tovrstne akcije je vedno zelo pozitiven. Prostovoljstvo je v Domu Tisje spoštovano in cenjeno; predstavlja temelj za boljšo prihodnost starostnikov in družbe kot celote. Ob tej priložnosti bi se želeli zahvaliti vsem prostovoljcem ter zaposlenim, ki so se izleta udeležili. Za stanovalce je takšen izlet posebno doživetje, ki se ga še dolgo radi spominjajo. Zadovoljni pa so tudi njihovi svojci in prostovoljci. Ob tem dogodku je čas za medsebojno druženje, pogovor, petje, ki daje možnost za nova spoznanja in ustvarjanje prijetnih človeških odnosov.

Novice iz Društva diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

Avtor članka: Društvo diabetikov Litija in Šmartno pri Litiji

Spoštovani občani! To so naša zadnja obvestila pred poletjem in počitnicami. Želimo vam prijetno, toplo, sončno, predvsem pa zdravo poletje.

Pohodi
20. 6. 2024 Krvavec; avtobus; vodi g. Alojz Hauptman
27. 6. 2024 Osilnica; avtobus; vodi g. Alojz Hauptman

Plavanje in vadba
Potekata v bazenu Pungrt, Šmartno pri Litiji, pod strokovnim vodstvom skupaj z MDI Litija ob sredah od 16.00 do 17.00. Zadnje plavanje in vadba pred počitnicami bosta 19. 6. 2024.

EDUKATIVNO OKREVANJE NA OTOKU CRES OD 16. DO 23. 9. 2024

Možna doplačila: soba s pogledom na morje 6,00 € na osebo na dan, enoposteljna soba 27,00 € na osebo na dan, riziko odpovedi + 5,2 %
Cena vključuje: povratni prevoz z visoko kvalitetnim turističnim avtobusom, povratni prevoz s trajektom, 7-dnevni polpenzion v dvoposteljnih sobah z balkonom (pogled na park), samopostrežna zajtrk in večerja, prijava gosta, organizacija izleta, 60 kapsul OMEGA-3, turistični spremljevalec, cestnine, DDV, nezgodno zavarovanje za tujino in turistična taksa.
Skladno z 900. členom Obligacijskega zakonika si organizator pridržuje pravico do spremembe cene (če pride do sprememb v menjalnih valutnih tečajih ali do sprememb v cenikih prevoznikov). Prijavite se najkasneje do **14. 8. 2024**. Prijavo potrdite s plačilom akontacije v višini 50 €, dokončno poplačilo najkasneje do **31. 8. 2024.**

Zaradi sanacije društva po poplavah smo začasno nastanjeni v prostorih Regionalnega centra NVO, Ponoviška 12 (Ukmarjeva vila). Dosegljivi smo ob uradnih urah v ponedeljek in sredo od 8.00 do 11.00 in na mobilnem telefonu 031 777 153 in 031 777 154. Stacionarni telefon je začasno izklopljen. Med počitnicami bo društvo zaprto **od 15. do 28. 7. 2024**, zato vas prosimo, da se pravočasno prijavite za edukativno okrevanje, ker v obdobju zaprtja ne bomo dosegljivi. Število sob je omejeno. Hvala za razumevanje.

Plačilo članarine
Članarina za leto 2024 znaša 13,00 €. Poravnate jo lahko v društveni pisarni v času uradnih ur ali nakažete na **TRR SI56 0311 0100 0021 983. Vsem, ki ste to že storili, se najlepše zahvaljujemo.** V letošnjem letu nam plačana članarina veliko pomeni zaradi sanacije društvene pisarne, ki je bila v mesecu avgustu 2023 poplavljena v višini 1 m.

Hotel KIMEN ***	16.–23. 9. 2024	Turistična taksa
7 polpenzionov v dvoposteljni sobi z balkonom – pogled na park	420,00 €	1,35 €/dan, vključena v ceno

Lilin vrtiljak

Avtorica članka: Aleksandra Krnc

Naši člani dosegajo zavidljive uspehe tako na državni kot tudi mednarodni ravni.

Lili Lahovec se je uvrstila na razstavo 5. mednarodnega fotografskega natečaja *ABSTRACT 2024* v organizaciji Fotografskega društva Jesenice in JSKD Jesenice. Dunja Polonca Guček se je uvrstila v polfinale Pesniškega turnirja za naziv vitez – vitezinja poezije. Fotografi sekcije Foto Lila so pod vodstvom dr. Nejca Jogana že opravili prvo fotografiranje litijskih objektov za koledar.
V društvu se pripravljamo na *Ex tempore 2024*, ki bo organiziran za odrasle ljubiteljske likovnike in fotografe na temo železnice v Litiji. Na isto temo bo v juniju 2024 organiziran tudi že 3. otroški ex tempore. Na gradu Bogenšperk je 6. 6. 2024 potekala grafična delavnica pod vodstvom mentorja Jožeta Potokarja Cvrča, na kateri smo malo bolje spoznali linorez.

Do sredine junija ste si lahko v tropskem vrtu Ocean Orchids v Dobrovniku ogledali razstavo risb *Slovenske avtohtone orhideje* avtorice Jelke Jantol.

Izlet šmarskih upokojencev v Maribor, dne 23. 5. 2024

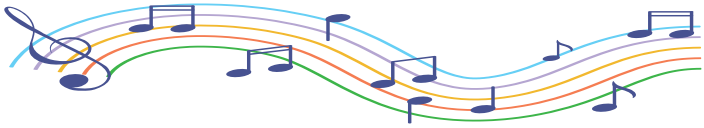
Avtor članka: Jože Loc

Ker je bilo v tednu okoli 20. maja kar precej padavin, je imel organizacijski odbor za izlet kar nekaj pomislekov, ali bi sploh šli v Maribor. Na koncu smo se odločili, da gremo, četudi vremenska napoved ni bila obetavna. Na litijski železniški postaji se nas je zbralo 15 udeležencev in odločno smo vstopili na vlak, ki nas je popeljal v severovzhodni del Slovenije.

Po prihodu v Maribor ob 10. uri sta nas na železniški postaji že čakala Jurčkov vlakec in lokalna vodička. Vodička nam je ob vožnji vlakca po mestu pripovedovala o zgodovini, mestnih znamenitostih in ljudeh, ki živijo v tem lepem mestu ob Dravi. Mesto Maribor in še posebej mestno jedro sta v zadnjih letih doživeli veliko preobrazbo. To so dosegli predvsem s prenovo streh, fasad ter obnovljenim tlakom ulic in sprehajališč. Prenovljena promenada na Lentu tako kar vabi obiskovalce mesta, da se sprehodijo ob Dravi in na koncu obiščejo še kakšnega od številnih lokalov, da v dobri družbi in prijetnem klepetu popijejo kavo ali spijejo kakšen kozarček žlahtnega štajerskega vina. Maribor je mesto, kjer je živelo in še živi precej ljudi, ki so pomembno vplivali in oblikovali podobo Slovenije v zadnjih sto in več letih. Omenil bom le tri, kajti seznam tistih, ki bi jih še moral, bi precej presegal prostor za besedilo v tem časopisu. Zadnja leta svojega življenja je v tem mestu skromno preživljal eden najuspešnejših udeležencev olimpijskih iger Leon Štukelj, dobitnik številnih, tudi najžlahtnejših medalj. Leon Štukelj je svoje zasluženo mesto v družbi dobil šele po osamosvojitvi, kajti prejšnja oblast ga zaradi drugačnega prepričanja in vrednot ni cenila. Ob omembi Maribora tudi ne moremo mimo generala Rudolfa Maistra, ki je nedvomno zaslužen, da sta Maribor in Spodnja Štajerska po prvi svetovni vojni postala del slovenskega življenjskega prostora. Pisatelj Drago Jančar pa je s svojimi knjigami že dolgo eden od literarnih velikanov v svetovni književnosti.
Naš ogled in sprehod po Mariboru smo tako kot po navadi zaključili v gostišču. Ob poti proti železniški postaji smo si ogledali še notranjost mogočne frančiškanske bazilike. V Mariboru ni takšnega vodnjaka, kot je v Rimu, kjer ljudje vanj mečejo kovance, da bi se tja nekoč vrnili. Vem pa, da so nas ljudje in lepota Maribora prepričali, da se bo marsikdo med udeleženci izleta v mesto pod Pohorjem in ob Dravi še vrnil.

Tamburaši zopet zlati

Avtorica članka: Zala Kokalj

April je bil v tamburaškem koledarju že dolgo vnaprej gosto popisan. Čakala nas je ponovitev koncerta v Vipavi, gostovanje v Banja Luki in tamburaški festival v Semiču. Z drugimi besedami: odlične priložnosti, da tudi širši publiki pokažemo, kako tamburaške strune obvladamo v Šmartnem.

V začetku meseca smo repertoar, ki smo ga pripravljali za marčevski koncert v Šmartnem, izvedli še v Vipavi pri Tamburjaših. Poleg toplega sprejema tamkajšnje publike smo bili veseli lepega sodelovanja in prijateljstva, ki se je spletlo s primorskim orkestrom. Po takšnih projektih si radi vzamemo teden pavze, a tokrat nam je urnik narekoval vestno vadenje, saj se je že približeval tamburaški festival v Bosni in Hercegovini. Takšnim povabilom se vedno radi odzovemo, kljub temu pa smo bili malo na trnih, ker nismo vedeli, kako nas bo sprejela tuja publika. Že po prvi skladbi se je izkazalo, da je bila vsaka skrb odveč, saj pred tako razpoloženo dvorano že dolgo nismo igrali. Navdušenje se je še pomnožilo, ko se nam je na odru pridružil baritonist Darko Vidic in po Banja Luki so zadonele *Funiculi funicula, O sole mio, Šaltinka, Pastirče mlado,* manjkala ni niti *Slovenija, od kod lepote tvoje*. Večer smo sklenili z obljubo tamkajšnjemu tamburaškemu orkestru, da nam bodo v prihodnosti obisk vrnili. Naslednji dan smo se zadovoljni vrnili domov, misli pa so nam že uhajale k prihajajočemu *42. Festivalu tamburašev in mandolinistov*. Na njem smo se predstavili s tremi skladbami, od katerih sta bili kar dve napisani za naš orkester. *Varietate harmoniae* (Črt Sojar Voglar) je na tekmovanju doživela krstno izvedbo, *Male sanje velikih* (Helena Vidic Lesjak) pa je bila izbrana za obvezno skladbo, ki so jo izvedli vsi orkestri. Nastope je spremljala strokovna žirija, ki nam je na slovesni razglasitvi podelila 97 točk, s tem pa zlato priznanje s pohvalo in posebno pohvalo za izbiro programa, kar je naša najboljša uvrstitev do sedaj. Tamburaški orkester Šmartno je tako že 10. leto zapored prejel zlato priznanje in ponovno pokazal, zakaj si zasluži mesto v vrhu slovenskega tamburaštva.

Vsem podpornikom se zahvaljujemo za pomoč in izražene čestitke. Za nas je končno napočil čas, da si malo oddahnemo in se počasi že spogledujemo z zaključkom izjemno uspešne sezone. Ob tem pa nismo pozabili niti na načrtovanje prihodnje, v kateri obljubljamo nova presenečenja.

Razvojni center Srca Slovenije

DELAVNICA *IZZIVAMO RAZMIŠLJANJE O ZELENEM IN DIGITALNEM PREHODU V TURIZMU*

Avtorica članka: Jasna Presečki

V petek, 12. 4., smo v okviru *4. Vseslovenskega turističnega start-up vikenda*, ki ga vsako leto vodi Zadruga Kikštarter, predstavili projekt *ST3ER* in organizirali delavnico z naslovom *Izzivamo razmišljanje o zelenem in digitalnem prehodu v turizmu*.

Po uvodnem nagovoru Nike Škerjanec, ki je predstavila potek prvega dne in mentorje, ki so vse tri dni nudili svoje strokovno znanje udeležencem, je Mojca Štepic predstavila **projekt *ST3ER*, ki spodbuja dvojni prehod v turizmu – okoljski in digitalni** – ki je namenjen večji odpornosti mikro, malih in srednje velikih podjetij (MSP) na področju turizma in priložnosti, ki jih daje obstoječim MSP-jem na območju LAS Srca Slovenije.
Udeležence smo seznanili z objavljenim **razpisom za mentorje**, ki je še vedno odprt za prijave. V okviru tega razpisa pozivamo strokovnjake s področja turizma, da ponudijo svoje strokovno znanje MSP-jem, ki prihajajo iz kar petih držav Evropske unije.
V pripravi sta še **dva razpisa za MSP-je, prvi spodbuja projekte, ki bodo naslavljali zelene in digitalne prakse, drugi pa projekte, ki bodo naslavljali izzive ogljičnega odtisa. Prvi razpis, namenjen individualnim inovativnim projektom, bo omogočil petim MSP-jem v Srcu Slovenije, da pridobijo nepovratna sredstva v višini 25.000 € za posamezni projekt**, ki bo naslavljal inovativne rešitve zelenega oz. digitalnega prehoda.
Drugi razpis, **namenjen skupnim inovativnim projektom, spodbuja MSP-je s področja turizma, da se povežejo** še z enim in največ tremi MSP-ji in gradijo na ekonomiji doživetij ter se osredotočijo na eksperimentalne ukrepe za zeleni prehod (zmanjšanje ogljičnega odtisa). ***Trije izbrani projekti bodo upravičeni do 30.000 € nepovratnih sredstev za izvedbo predlagane projektne ideje***. Izbrani MSP-ji bodo morali predlagane projekte izpeljati znotraj časovnega obdobja od 6 do 12 mesecev.
Po predstavitvi smo nadaljevali z **delavnico, ki jo je vodil Matjaž Jug**, podjetnik, start-up predavatelj, soustanovitelj prostora za sodelo KIKštarter, član pospeševalnika KIKštarterja in lastnik agencije za korporativne dogodke ETC Adriatic. Cilj delavnice je bil razviti zanimive nišne turistične produkte in avtentične zgodbe, ki bi obogatili obstoječo turistično ponudbo ter hkrati nagovorili zeleni in digitalni prehod. Udeleženci so oblikovali manjše skupine, nizali številne inovativne ideje ter izbrane razvijali do poznega večera. Predstavitve so bile tako zanimive in inovativne, da so spodbudile k diskusiji in iskanju še dodatnih turističnih rešitev, kar je bil odličen uvod v mreženje in pogostitev.

Scaling Twin Transition in Tourism by Harnessing the Experience Economy for Greater Resilience.

PRIROČNIK *SKRB ZASE*, DELAVNICE S POMOČJO VIRTUALNE RESNIČNOSTI IN SPLETNA USPOSABLJANJA KOT PODPORA ZA (NE)FORMALNE OSKRBOVALCE OSEB Z DEMENCO

Avtorica članka: Anita Molka

Razvojni center Srca Slovenije je partner Erasmus+ projekta *SupportCARE*, katerega cilj je opolnomočiti in podpreti neformalne in formalne oskrbovalce oseb z demenco, skrbeti za njihovo dobro počutje ter odpraviti stigmo v zvezi z demenco. Z delavnicami in usposabljanji jih želimo opremiti s konkretnimi orodji, da se bodo lažje soočali s številnimi nalogami, ki jih dnevno opravljajo. Pripravili smo priročnik *Skrb zase*, spletno izobraževanje o demenci, izvajamo tudi delavnice s pomočjo očal za virtualno resničnost, kjer doživite svet skozi oči osebe z zgodnjo fazo demence.

Priročnik *Skrb zase* neformalnim oskrbovalcem oseb z demenco ponudi konkretne napotke za boljše duševno in telesno zdravje. V njem so zbrana dragocena orodja, nasveti in praktični primeri o skrbi zase ter navodila za izdelavo individualnega načrta na tej poti. Priročnik, ki je **brezplačno na voljo vsem** v spletni različici, vključuje nasvete, orodja, tehnike, vaje, prakse in vsebine za skrb zase na šestih področjih: Kaj je skrb zase in zakaj je pomembna; Telesna skrb zase; Skrb za lastno duševno zdravje; Skrb zase na socialnem področju; Skrb za svoj prosti čas in Izdelava lastnega načrta za skrb zase.
Belgijski partner VIVES je vodil pripravo **usposabljanja o demenci**, da bi zmanjšali tesnobo in stres oskrbovalcev ter jim pomagali pri vzpostavljanju boljših socialnih odnosov z osebo z demenco. Usposabljanje temelji na spletnem izobraževanju, simulacijskih tehnikah ter poglobljeni izkušnji v kombinaciji z interaktivnim razmišljanjem o izkušnji. **Program izobraževanja o demenci** je že dostopen na spletni strani projekta in vabljeni, da se poglobite vanj.
Trenutno se v občinah Srca Slovenije že izvajajo izkustvene delavnice, in sicer smo jih izvedli na dnevu odprtih vrat **Zavoda Oreli** v Kamniku, v **Domu Tisje v Litiji** in v **Domu starejših občanov v Kamniku**. Delavnic se je skupaj udeležilo 29 oseb, ki so s **pomočjo virtualne resničnosti doživeli svet skozi oči osebe z zgodnjo fazo demence**. Udeleženci so si preko VR očal ogledali 20-minutni 360° video in občutili, kako oseba z demenco doživlja vsakodnevne situacije, kako se počuti in kaj razmišlja. Na koncu smo izvedli še refleksijo in se pogovarjali, kako so doživeli to izkušnjo in kaj so spoznali. Za vse je bila delavnica zelo koristna, da ljudi z demenco še bolje razumejo in da prilagodijo tudi lastne odzive. Delavnice se bodo izvajale še naprej za vse zainteresirane.
Prihodnje aktivnosti projekta se bodo nanašale na **kampanjo o ozaveščanju o demenci**, katere cilj je zmanjšati stigmatizacijo oseb z demenco in njihovih oskrbovalcev. V prihodnjih mesecih bo v Srcu Slovenije organiziran tudi dogodek, na katerem bodo neformalni oskrbovalci oseb z demenco delili svoje zgodbe z ostalimi, pogovor pa bo tekel o občutkih, strahovih in načinih spopadanja z izzivi neformalnih oskrbovalcev.
V kolikor se formalni ali neformalni oskrbovalci oseb z demenco želite udeležiti izkustvenih delavnic s pomočjo virtualne resničnosti, nas kontaktirajte po elektronski pošti na **anita.molka@razvoj.si** ali nas pokličite na: **01 896 27 10**.

Za več informacij obiščite spletno stran projekta *SupportCARE*: https://www.supportcare-project.eu/.

Sofinancira Evropska unija

KAKO TRAJNOST DESTINACIJE »SRCE SLOVENIJE LITIJA IN ŠMARTNO PRI LITIJI« VIDIJO OBČANI IN TURISTIČNO GOSPODARSTVO

Avtorica članka: Jasna Presečki

Turizem se na globalni ravni sooča s precejšnjimi izzivi, zato je prisotna vse večja težnja k razvoju trajnostnega turizma. **Občini Litija in Šmartno pri Litiji** sta leta 2018 s skupnimi prizadevanji uspešno izpolnili prve zahteve trajnostnega razvoja, ki jih opredeljuje Zelena shema Slovenskega turizma. Pridobili sta naziv »**Destinacija Srce Slovenije Litija in Šmartno pri Litiji**« in postali ponosni nosilki znaka »**Slovenia Green Bronze**«. Z nadaljnjimi koraki pri razvoju turizma si prizadevata postati bolj prepoznavni kot trajnostna destinacija, zanimiva tako za slovenske kot tuje obiskovalce in turiste.

S tem namenom smo pričeli **spremljati mnenje naših občanov in turističnega gospodarstva o trajnosti in vplivu turizma v naši destinaciji**. Zbiranje je potekalo s pomočjo standardiziranega anketnega vprašalnika, ki smo ga razdeljevali osebno, preko elektronske pošte, spletnih strani in družbenih omrežij. Med občani smo zbrali 274 anket, od katerih je bilo v celoti izpolnjenih 108. S strani turističnega gospodarstva v destinaciji je bilo izpolnjenih 94 anket, od tega jih je bilo v celoti izpolnjenih 22.

Kaj o destinaciji menijo občani?
Med prebivalci destinacije so v največji meri k anketiranju pristopile ženske (64 %), največ anketirancev je bilo starih do 24 let (45 %). **18 % anketiranih je neposredno ali posredno odvisnih od turizma v destinaciji**.

Anketiranci so v 60 % zadovoljni z delom organizacije, ki skrbi za razvoj turizma v destinaciji. 25 % jih meni, da so dobro obveščeni o razvoju turizma v destinaciji in da imajo možnosti za sodelovanje pri njegovem načrtovanju. Anketiranci so v 79 % mnenja, da v visokih sezonah število turistov ni moteče. 57 % jih meni, da turizem ne vpliva na večjo ponudbo storitev. So pa prevladujočega mnenja (52 %), da jim turizem zaradi prireditev in možnosti za rekreacijo omogoča kvalitetnejše preživljanje prostega časa.

Večina občanov meni, da turizem ne vpliva na zdravstvene razmere, življenjske stroške in cene nepremičnin, niti na prekomerno onesnaževanje, varnost in promet. Prav tako so mnenja, da se v destinaciji skrbi za ohranjanje narave in kulture (66 %) ter da ima lokalna skupnost koristi od turizma (54 %) in da se v destinaciji razvijajo in spodbujajo zeleni turistični pristopi.

Kako je z destinacijo zadovoljno turistično gospodarstvo?
Ankete so pokazale, da se turistični ponudniki v največji meri ukvarjajo z gostinskimi dejavnostmi (33 %), sledijo ponudniki nastanitev (23 %), najmanj pa je ponudnikov rekreacijskih aktivnosti (20 %). Anketiranci se v povprečju s svojo dejavnostjo ukvarjajo že 16,5 leta, kar nakazuje na dolgo tradicijo in poslovno uspešnost. Ko smo povprašali o trendih zaposlovanja, smo ugotovili, da se na letni ravni redno zaposli do eno osebo, za sezonska začasna dela pa do tri.

Uspeh destinacije, kako uresničuje trajnostne prakse, ni odvisen le od občin, lokalnih turističnih organizacij in drugih javnih institucij, ampak tudi od njihovega udejanjanja s strani lokalnega turističnega gospodarstva. Iz tega razloga smo jih povprašali tudi o trajnostnih praksah v lastnih podjetjih in ugotovili, da v 62 % spremljajo porabo električne energije, več kot polovica uvaja ukrepe za zmanjševanje njene porabe, 45 % pa se že poslužuje obnovljivih virov energije. 62 % odstotkov jih spremlja porabo vode, 41 % jih izvaja tudi dodatne ukrepe. Zavedajo se pomena ločevanja odpadkov in zmanjševanja količine odpadne hrane v kar 79 %. V 45 % uporabljajo in uvajajo okolju prijazne izdelke ter spodbujajo goste k varčevanju z energijo, vodo in zmanjševanju odpadkov. V kar 66 % spodbujajo goste k pitju vode iz pipe ter v 69 % dajejo prednost lokalnim pridelovalcem in proizvajalcem.
Iz analize podatkov smo prišli tudi do spodbudnih podatkov, ki nakazujejo, da si **tako turistično gospodarstvo kot tudi prebivalci destinacije Srce Slovenije Litija in Šmartno pri Litiji, želijo večjega turističnega obiska, ki ga vidijo kot ekonomsko in kulturno priložnost**. Glede na, zaenkrat še, skromnejše število turističnih obiskov si bomo v prihodnje skupaj prizadevali k nadaljnjemu turističnemu razvoju in promociji destinacije. Pri tem pa še **naprej spodbujali trajnostne prakse v turizmu, da bi zavarovali našo naravno in kulturno dediščino**.

KAKŠEN OGLJIČNI ODTIS SMO IMELI V DESTINACIJI »SRCE SLOVENIJE LITIJA IN ŠMARTNO PRI LITIJI« IN KAJ TO POMENI

Avtorica članka: Jasna Presečki

Zaradi vedno večje ozaveščenosti o številnih **negativnih posledicah hitrega in nenadzorovanega razvoja turizma** postaja trajnostni turizem, ki čim manj obremenjuje okolje, vse pomembnejši.

Destinacija »Srce Slovenije Litija in Šmartno pri Litiji« se v okviru projekta *Slovenia GREEN* že poslužuje trajnostnih praks, da bi tako preprečila možne negativne posledice v prihodnosti. Po podatkih UN Tourism ravno ljudje s svojim ravnanjem v največji meri prispevamo k hitrejšemu slabšanju podnebnih razmer. Eden izmed standardov trajnosti destinacije je tudi njen **ogljični odtis**, ki predstavlja **seštevek vseh emisij toplogrednih plinov in nastane kot posledica aktivnosti ljudi, organizacij, dogodkov in proizvodov**.

V letih 2022 in 2023 smo spodbujali dnevne obiskovalce in turiste, ki so obiskali našo destinacijo, k izpolnjevanju anketnih vprašalnikov, ki smo jih potrebovali za izračun ogljičnega odtisa turističnih potovanj. Z anketiranjem smo zbrali 119 odgovorov, za analizo pa smo uporabili le popolnoma izpolnjene vprašalnike (tj. 40). Analiza **izračuna ogljičnega odtisa destinacije turističnih potovanj** je bila podlaga za pripravo nabora ukrepov za njegovo izravnavo.

Za izračun ogljičnega odtisa se je uporabil nizozemski model SA-STDES, temeljni podatki, ki smo jih uporabili, pa so bili turistični prihodi in prenočitve po državah izvora, vrsta prevoznega sredstva, ki ga turisti uporabijo za prihod v destinacijo, turistične prenočitve po tipu nastanitve in obiskovanje ogljično intenzivnih turističnih aktivnosti. Uporabljena merska enota je bila **ekvivalent CO_2, izražen v tonah (tCO_2e) in upošteva tudi emisije drugih toplogrednih plinov.**

Turizem je v naši destinaciji v letu 2022 **ustvaril 173 ton ekvivalentnega ogljikovega dioksida** (tCO_2e). Skoraj dve tretjini (113 tCO_2e) zaradi transporta, dobra četrtina emisij (48 tCO_2e) je nastala zaradi nastanitev ter slaba desetina (12 tCO_2e) zaradi turističnih aktivnosti.

Od izmerjenega ogljičnega odtisa so dobro desetino ustvarili domači gostje, medtem ko so tuji gostje ustvarili preostalih 149 tCO_2e. S potovanjem v destinacijo so domači gostje ustvarili slabe 3 % emisij zaradi transporta, tuji gostje pa kar 62,4 %. Dobro četrtino vseh emisij so gostje ustvarili med bivanjem. Na prenočitev je povprečni gost ustvaril 55,7 $kgCO_2e$. Emisije, ki so nastale kot posledica turističnih aktivnosti, znašajo slabih 7 %, od tega so jih 4,6 % ustvarili tuji gostje.
Največ emisij po državah so v destinaciji Srce Slovenije ustvarili ravno slovenski turisti in obiskovalci, sledijo nemški, ameriški, avstralski in italijanski turisti in obiskovalci. Z raziskavo smo ugotavljali tudi podatek o ekološki učinkovitosti, ki nam pove, koliko turistov iz posamezne države ustvari eno tono ekvivalenta ogljikovega dioksida. Najbolj ekološko učinkoviti so bili domači gostje in gostje iz bližnjih držav (Hrvaška, Avstrija, Madžarska, Črna gora). Zanje velja, da jih je od 17 do 31 ustvarilo tono emisij. Na drugi strani so tono emisij ustvarili zgolj en Kitajec, Južnoafričan, Američan ali Brazilec in pol Avstralca.

Kot ključno nam je raziskava dala vpogled v trenutno stanje naše destinacije, ki je bilo podlaga za zasnovo priporočil za zmanjševanje emisij na treh temeljnih področjih – prevoz turistov, turistične nastanitve in turistične aktivnosti.

Za zmanjševanje ogljičnega odtisa zaradi prevoza turistov je bistven nadaljnji razvoj politik in ukrepov na nacionalni in destinacijski ravni, spodbujanje ponudnikov v smeri nizkoogljičnih prizadevanj, postavitev e-polnilnic, ozaveščanje o pomenu trajnostne mobilnosti, spodbujanje in nagrajevanje dobrih praks, oblikovanje produktov in prireditev z mislijo na zeleno mobilnost, postavljanje vzora in standardov in ne nazadnje naslavljanje bližnjih trgov.

Za uspešno zmanjševanje ogljičnega odtisa turističnih nastanitev je ključno, da se organizirajo ustrezna izobraževanja in spodbuja nastanitve k merjenju ogljičnega odtisa ter k razvoju akcijskih načrtov za nižanje ogljičnega odtisa v posamezni nastanitvi, vključevanje podnebnih kriterijev v financiranje in razpise, spodbujanje pozitivnih okoljskih praks in certificiranja ter mreženje nastanitev in dobaviteljev v zelene nabavne verige.

Za učinkovito zmanjševanje ogljičnega odtisa turističnih aktivnosti so pomembni partnersko oblikovanje in promocija nizkoogljičnih turističnih paketov, izobraževanje turistov o nizkoogljičnem vedenju na potovanju, spodbujanje razvoja trajnostne mobilnosti, izobraževanje organizatorjev potovanj, spodbujanje certificiranja organizatorjev potovanj, vzpostavljanje kratkih nabavnih verig in ne nazadnje zmanjševanje količin hrane živalskega izvora.
Destinacija »Srce Slovenije Litija in Šmartno pri Litiji« je s prvo meritvijo ogljičnega odtisa dobila vpogled v stanje destinacije in podlago za prepoznanje ustreznih ukrepov. Ukrepe, ki smo jih prepoznali kot potrebne za obvladovanje prihodnjega stanja, bomo uporabili kot prihodnje smernice za razvoj trajnostnega turizma.

4. dobrodelni tek za Vidkovo srajčico

Avtorica članka: Urška Ostrožnik, mentorica VDC Zasavje

Ekipa Active CROSS s Tanjo Grm je v nedeljo, 5. 5. 2024, na Tlaki organizirala 4. dobrodelni tek za Vidkovo srajčico. Tokratna sredstva so bila namenjena našim uporabnikom VDC Zasavje, Enoti Litija. Sredstva bomo porabili za večjo vključenost uporabnikov v družbo.

V nedeljo dopoldne se je nekaj uporabnikov in mentorjev zbralo na Tlaki pri Gabrovki, v prijetni vasici, kjer je veliko srčnih in aktivnih ljudi. Bili smo pozitivno presenečeni, kako dobro so organizirali samo prireditev, na kateri smo sodelovali tudi VDC-jevci s svojo stojnico in plesno-pevskim nastopom. Donatorska sredstva so zbirali za VDC Zasavje, Enoto Litija za večjo vključenost naših uporabnikov v družbo. Zabavali smo se v njihovi družbi in se počutili sprejete. Hvaležni smo organizatorki Tanji Grm, vsem udeležencem Vidkovega teka in donatorjem za prispevana sredstva. Na sami prireditvi smo lahko spremljali še nastope drugih lokalnih udeležencev in se zavrteli ob živi glasbi. Ogledali smo si še preostale stojnice, jedli odlično obaro in domače pecivo.

Avtor slike: VDC Zasavje

Zdravstveni dom Litija

PROJEKT *GENERACIJA REŠUJE ŽIVLJENJA!*

Avtor članka: Mario Bjelčević, dr. med., spec. urg. med., direktor ZD Litija

Generacija rešuje življenja! predstavlja projekt Zdravstvenega doma Litija, ki vključuje sodelovanje z vsemi osnovnošolskimi in srednješolskimi zavodi na območju občin Litija in Šmartno pri Litiji.

Dokazano je, da sta prepoznavanje srčnega zastoja in takojšnje ukrepanje ključnega pomena v verigi preživetja posameznika s srčnim zastojem. Z namenom uresničevanja tega cilja smo uvedli projekt, s katerim želimo opolnomočiti čim več posameznikov, da bodo znali učinkovito **ukrepati v kritičnih situacijah in nuditi pomoč** svojcem, sosedom, prijateljem ali neznancem v svojem lokalnem okolju do prihoda ekipe NMP Litija.

Glavni namen projekta je izobraževanje učencev in dijakov o pravilnem pristopu k nenadno obolelim osebam ter nudenju temeljnih postopkov oživljanja.
Znanstveno dokazano je, da lahko otroci od 12. leta dalje učinkovito izvajajo temeljne postopke oživljanja z uporabo AED, zato smo **v projekt povabili učence 7., 8. in 9. razreda osnovnih šol ter dijake Gimnazije Litija**. Ker je osnovna šola obvezna za vse, to pomeni, da bi **s tem projektom zajeli vso mlado populacijo občin Litija in Šmartno pri Litiji** ter v večletnem projektu **usposobili celotno generacijo** prebivalstva za nudenje tovrstne pomoči in tako izboljšali možnosti preživetja osebam, ki doživijo srčni zastoj.

V šolskem letu 2023/24 so k projektu *Generacija rešuje življenja!* pristopile **OŠ Litija, OŠ Gradec, OŠ Šmartno pri Litiji, OŠ Gabrovka - Dole in Gimnazija Litija**, ki so prepoznale dodano vrednost tovrstnega učenja in izreden pomen za lokalno okolje, katerega del smo vsi.
Projekta *Generacija rešuje življenja!* se je v prvem letu udeležilo kar 590 otrok, od tega 95 gimnazijcev, 145 učencev Osnovne šole Litija, 200 otrok iz Osnovne šole Šmartno pri Litiji, iz Osnovne šole Gradec 108 otrok ter iz Osnovne šole Gabrovka - Dole 42 učencev.

V naslednjih letih si želimo v projekt vključiti še večje število otrok in jih motivirati, da se v prihodnosti pridružijo projektu *Prvi posredovalci*.

Projekt *Generacija rešuje življenja!* je dosežek sodelovanja zaposlenih v ZD Litija in lokalne skupnosti. Čestitamo in se zahvaljujemo vsem udeleženim! Veselimo se vseh naslednjih generacij! Na mladih svet stoji in majhni koraki, kot je izvajanje stisov prsnega koša, naredijo razliko, ki šteje življenje!

Generacija REŠUJE ŽIVLJENJA!

VABILO NA PREGLED V REFERENČNI AMBULANTI

Avtor članka: Center za krepitev zdravja – Zdravstveni dom Litija

V Zdravstvenem domu Litija že od leta 2011 deluje **referenčna ambulanta**. Ta koncept se v slovenskem zdravstvenem sistemu osredotoča na izboljšanje kakovosti spremljanja, oskrbe in zdravljenja pacientov. Referenčna ambulanta je razširjena oblika že obstoječe ambulante družinske medicine, pri kateri poleg osebnega zdravnika in medicinske sestre pacienta obravnava tudi diplomirana medicinska sestra, ki skrbi za vodenje in spremljanje bolnikov s kroničnimi nenalezljivimi boleznimi, kot so sladkorna bolezen, bolezni srca in ožilja, bolezni dihal, osteoporoza. Prav tako diplomirana medicinska v referenčni ambulanti izvaja tudi **preventivne preglede** pacientov, starejših od 30 let. Namen teh pregledov je zgodnje odkrivanje dejavnikov tveganja oziroma odkrivanje kroničnih bolezni. Vabljeni ste, da se odzovete na vabilo na pregled v referenčni ambulanti, saj lahko z rednimi preventivnimi pregledi hitreje prepoznamo spremembe v zdravju, ki jih lahko z ustreznim ravnanjem pravočasno odpravimo in si tako izboljšamo svoje zdravje. Opredeljene zdrave osebe so na preventivni pregled vabljene vsakih pet let. Osebe, pri katerih so na preventivnem pregledu odkriti dejavniki tveganja, ogroženost za razvoj kroničnih bolezni ali imajo že prisotno kronično bolezen, pa se vabi čez eno leto oziroma po presoji zdravnika ali diplomirane medicinske sestre. V referenčno ambulanto vas povabijo pisno ali preko telefona, naročite pa se lahko tudi sami, in sicer po telefonu na **01 890 04 25** ali preko elektronske pošte **referencna.ambulanta@zd-litija.si**.

V Sloveniji referenčne ambulante torej igrajo pomembno vlogo pri preventivni zdravstveni oskrbi in spremljanju ter vodenju kroničnih bolezni. Te ambulante sodelujejo z različnimi strokovnjaki in institucijami za zagotavljanje celovite oskrbe pacientov. Eden od ključnih korakov v tem procesu je napotitev pacientov v **Center za krepitev zdravja** (CKZ), ki deluje pod okriljem ZD Litija na dislocirani enoti – Cesta komandanta Staneta 2, v prostorih stare osnovne šole v Litiji. Obisk CKZ je odlična priložnost za vse, ki želijo prevzeti nadzor nad svojim zdravjem in živeti bolj zdravo in polno življenje. V CKZ se osredotočamo na promocijo zdravja, preventivne dejavnosti in izobraževanje o zdravem načinu življenja. Cilj je izboljšati zdravje in dobro počutje prebivalstva ter zmanjšati pojavnost kroničnih bolezni ter s tem bolnišničnih zdravljenj. V CKZ ZD Litija vam nudimo brezplačne, k zdravju usmerjene delavnice, ki jih izvajamo individualno ali skupinsko. **Rezervirajte si svoj termin na 065 556 064** ali preko elektronske pošte **ckz@zd-litija.si**.

Poskrbite za svoje zdravje! Udeležite se preventivnih pregledov v referenčni ambulanti in obiščite Center za krepitev zdravja! Danes je dan za spremembo!

Večer harmonike in smeha 2024

Avtor članka: Simon Bučar

V nedeljo, 21. 4. 2024, je dvorano četrtne skupnosti Sostro razganjalo od energije. Prisotni so ustvarili vzdušje, kot ga je moč doživeti le še na športnih tekmah, na katerih se slovenski športniki kot levi borijo za barve naše, slovenske zastave.

Orkester harmonikarjev Bučar se je zopet izvrstno izkazal v vlogi gostiteljev. Publiko je pozdravil nagovor Simona Bučarja, vodje orkestra in Glasbene šole Bučar, hkrati tudi režiserja dogodka, z vzkliki *»Kdor ne skače, ni Sloven'c«* ter dejstvom, da smo Slovenci najboljši navijači. Publika je glasno odgovarjala in že na začetku je bilo jasno, da bo, čeprav časovno dolg, koncert kar prehitro minil. Sledili so pozdravi vrhunskih slovenskih športnikov, ki so publiko in gostitelje nagovorili preko platna; Vesna Fabjan, Edo Murić, Matej Žagar, Žiga Jelar in drugi. Nato je Orkester harmonikarjev Bučar na odru pričel s svojim navijaškim repertoarjem, kar je bilo slišati perfektno. Slovesno so odprli koncert s slovensko himno, ki jo je orkester zaigral na harmonike, takoj zatem pa v navijaškem vzdušju nadaljevali s skladbo *Dviga Slovenija zastave*. Na odru so se jim pridružili izjemni gosti; nastopili so Perkakšns, Osvajalci, Akustik trio, skupina Joker, Strastni muzikanti, Trio Gas, Milan Kokalj, Žiga Mežan, Klavdija Zakrajšek, harmonikarice Bučar, Pevski zborček GŠ Bučar, Žiga Leben, Tjaša Božič, Mladi Gamsi, Tone Omahna in Ansambel Stil.
Harmonikarji se niso izkazali zgolj kot odlični harmonikaši, ampak so tudi simpatično zaplesali, z glasnim smehom pa je dvorano zaradi izjemnega humorja napolnil stand up komik Tin Vodopivec, ki se je popolnoma vživel v navijaško vzdušje koncerta.
Odrske točke je hudomušno in že tradicionalno povezovala Tanja Vidic Goršak. Ker se z nastopajočimi že zelo dobro pozna, se je njihova pristna medsebojna energija širila med vse prisotne.
Za konec pa, kot je bilo gledalcem obljubljeno, je publiko s svojo nalezljivo energijo dvignilo na noge presenečenje večera – Vili Resnik. V nabito polni dvorani je vzdušje prešlo na najvišji nivo, in če bi gledalci imeli prostor, bi ob glasnem prepevanju in vzklikanju najraje tudi zaplesali. Strinjali so se, da ob takšnih glasbenih točkah, kot so jih bili deležni na navijaškem *Večeru harmonike in smeha*, človek težko obsedi na stolu, saj dogodek ni bil skrojen le za slušne užitke, ampak za mnogo več. Na koncu so se vrstile same pohvale in čestitke vsem nastopajočim, predvsem pa Glasbeni šoli Bučar za organizacijo in izpeljavo še enega unikatnega dogodka.

Nedelja zakonskih jubilejev

Avtor članka: Uroš Pušnik

Na binkoštno nedeljo, 19. 5. 2024, smo v šmarski župniji obhajali praznik zakonskih jubilejev.

Dopoldansko zahvalno sv. mašo smo pri sv. Martinu obhajali letos v prisotnosti 17 parov: 10 let zakona – 4 pari, 20 let zakona – 1 par, 25 let zakona – 2 para, 30 let zakona – 2 para, 40 let zakona – 2 para, 50 let zakona – 5 parov in 60 let zakona – 1 par. *»Vaša življenjska pot je vaše pričevanje vrednot, ki so pomembne za življenje: spoštovanje, ljubezen, zvestoba,«* je dejal župnik g. Marko Mohor Stegnar. To praznovanje je na poseben način povzdigoval tudi binkoštni praznik, saj jih je prav sv. Duh, ki jih je vodil in spremljal v njihovem življenju, napravil za moža in ženo. *»Že pred sv. mašo je bilo v vaših očeh videti iskrico ljubezni, ki vsakodnevno greje vaša srca,«* je še dodal. Ob vstopu v cerkev pa je zagotovo marsikdo lahko tudi podoživel svoj poročni dan.

Lepoto in slovesnost bogoslužja so dvigale ubrane pesmi domačih animatorjev. Po končani slovesnosti je sledilo še krajše druženje pred mežnarijo. Moderen čas žal spreminja pogled v družbi tudi na pomen sv. zakona, zato so zakonski jubilanti prvi, ki nam s svojim zgledom pokončne drže pričujejo lepoto skupnega življenja in sobivanja. Letošnjim jubilantom čestitamo in naj jih Bog še naprej blagoslavlja in vodi.

140 let tovarištva, poguma in pomoči v Šmartnem

Avtor članka: Uroš Pušnik

Slovesna gasilska parada ob visokem jubileju, 140 let PGD Šmartno pri Litiji, se je odvila v soboto, 25. 5. 2024. Na njej so sodelovali člani društev domače in sosednje gasilske zveze ter prijateljskih društev s svojimi vozili. V vrsti slavnostnih gostov so bili poleg domačega župana g. Blaža Izlakarja in predsednika PGD Šmartno tov. Domna Merzela še minister za javno upravo mag. Franc Props, poveljnik Gasilske zveze Slovenije tov. Zvonko Glažar, podpoveljnik Gasilske zveze Slovenije tov. Klemen Repovš, predsednik Gasilske zveze Šmartno pri Litiji tov. Marjan Janežič in drugi.

Ponos, zavzetost, pogum, marljivo delo, spoštovanje, tovarištvo in pomoč so vrline vsakega gasilca, ki so bile skupne točke govornikov. Prav na gasilce smo lahko zelo ponosni, saj so pripravljeni pomagati brez vsakršnega oklevanja kjerkoli in kadarkoli, pa čeprav samo za »bog lonej«. Ob omenjenih vrlinah ne smemo zanemariti tudi nujnega napredka in posodobitev. S praznovanjem jubileja so v uporabo prevzeli tudi novo gasilsko avtocisterno Scania GVC 1. Po prevzemu in predaji ključev vozila je sledil še blagoslov, ki ga je opravil domači župnik g. Marko Mohor Stegnar.

Na prireditvi so nam zapeli otroci, g. Darko Vidic in člani Pihalnega orkestra Litija. Podeljena so bila gasilska priznanja in zahvale sponzorjem in donatorjem. Uradnemu delu je sledilo še večerno druženje, ki se je ob dobri glasbi Prebrisanih muzikantov, ob dobri hrani

in pijači, predvsem pa ob dobri družbi zavleklo vse tja do jutranjih ur. In, ja, ob tako častitljivem jubileju in pridobitvi novega vozila je bilo veselje vsekakor na mestu.

Pred Šmarčani je nepopisan list novega desetletja. Kaj prinaša čas, ne vemo, vemo pa, da smo lahko ob vseh gasilskih vrlinah, ob sodobni opremljenosti in usposobljenosti fantov in deklet lahko pomirjeni, saj pod varstvom sv. Florjana vestno bedijo nad nami. Vse dobro in NA POMOČ!

Predstavitev knjige *Mile – Milivoje Simeunović in njegova največja ljubezen* v Kulturnem centru Litija

Avtor članka: Jaka Bregar

VEČER, KI JE ZDRUŽIL LJUBITELJE FUTSALA IN ŠPORTNE ZVEZDE

V Kulturnem centru Litija se je v soboto, 20. 4. 2024, odvijal edinstven dogodek, ki je privabil številne ljubitelje futsala, pa tudi prijatelje in znance Milivoja Simeunovića (bolj znan kot Mile). Razlog za zbiranje je bila predstavitev knjige *Mile – Milivoje Simeunović in njegova največja ljubezen*, katere avtorji so Jaka Bregar, Klavdija Rabuza in Mirko Plaznik.

Predstavitev knjige je trajala skoraj dve uri, a čas je v sproščenem vzdušju hitro minil. Obiskovalci so uživali in doživeli številna presenečenja, ki so dodatno obogatila dogodek. Ta dogodek ni bil zgolj predstavitev knjige, temveč tudi priložnost za osvetlitev življenja in kariere enega največjih futsal igralcev v Sloveniji in tujini. Zbrali so se, da bi izrazili spoštovanje in ljubezen do Mileta, ki je na futsal parketu pustil neizbrisen pečat. Tam so bili tudi vsi njegovi prijatelji, nekdanji soigralci in nasprotniki, pa tudi legenda slovenske košarke, Litijan Dušan Hauptman ter sedanji trener Dobovca, Kujtim Morina. Prireditve pa se je udeležil tudi župan naše občine Blaž Izlakar.

Pred začetkom pogovora z Miletom je Jaka Bregar odprl Futsal muzej, kar je bilo posebno presenečenje za vse navzoče. Sam muzej je v fazi nastajanja, a si ga lahko ogledate na spletni strani www.futsalmuzej.eu. Odprtje muzeja je dodalo še večji pomen dogodku, saj je bila to priložnost za ohranitev spomina na preteklost ter navdih za prihodnost futsala v Sloveniji in svetu.

Na odru so svoje govore imeli številni ugledni gostje, ki so poudarili pomen in vpliv, ki ju ima Mile v futsal svetu. Med njimi so bili župan Občine Litija Franci Rokavec, v imenu Občine Vrhnika Boštjan Erčulj, ki je hkrati tudi predsednik Futsal kluba Siliko, ter predsednik Nogometne zveze Slovenije Radenko Mijatović. Posebno častno gesto je predstavljal podpisan dres članske ekipe Futsal kluba Siliko, ki ga je Miletu predal kapetan ekipe Nikola Jandrić. Preko videa so se Miletu za vse zahvalili tudi njegovi bivši soigralci iz MFK Norilsk Nickel, vključno z videom Laurenta Morela, enega izmed glavnih akterjev pri Uefi za futsal. To je bilo ganljivo pričevanje o tem, kako je Mile s svojim talentom in požrtvovalnostjo navdušil ljudi po celem svetu. Posebno ganljiv trenutek je bil, ko je besedo prevzela Miletova družina. Njegova žena Slađana, hči Leontina in sin Marko so delili svoje misli o Miletu.

Prireditev je povezoval Luka Bregar, ki je s svojo energijo ohranjal sproščeno vzdušje. Glasbeno popestritev sta prispevala baritonist Darko Vidic in harmonikar Marko Krebs, poleg tega pa so se predstavile tudi članice country plesne skupine Podkvice, ki so del Medobčinskega društva invalidov Litija - Šmartno.

Kot vrhunec prireditve je Mile prejel dres ekipe MFK Norilsk Nickel, kar je bilo nepričakovano presenečenje za vse prisotne. Predstavitev knjige *Mile – Milivoje Simeunović in njegova največja ljubezen* je bila nepozabna in ganljiva priložnost za vse prisotne, da se poklonijo enemu največjih športnikov in osebnosti v Sloveniji. Miletova zgodba bo ostala kot navdih mnogim generacijam športnikov. Za več informacij o nakupu knjige in Futsal muzeju obiščite spletno stran www.futsalmuzej.eu.

Izjava Mileta Simeunovića po dogodku:

»Pred dogodkom se nekako nisem zavedal, kaj to pomeni. Na samem dogodku mi je bilo zelo osebno, zanimivo, a šele po njem sem se začel zavedati, kaj je bilo. Bila je izjemno vrhunska in navdušujoča prireditev, polna presenečenj. Še danes se ne zavedam dobro, da je šlo za nekaj zelo velikega. Iskrena hvala vsem, ki ste se udeležili dogodka, in zahvaljujem se avtorjem knjige, ki so s svojim trudom vse to omogočili.«

Slovesnost na Javorskem Pilu

Avtor članka: Matjaž Aškerc, ZZB NOB Litija - Šmartno

Dan Osvobodilne fronte (OF) oziroma dan upora proti okupatorju, kot ga imenujemo danes, je državni praznik, ki se v Sloveniji praznuje 27. 4. V Rožni dolini, v hiši Josipa Vidmarja, je bilo 26. 4. 1941 dogovorjeno, da se ustanovi organizacija odpora, prvotno Protiimperialistična fronta. Tajnemu sestanku so prisostvovali predstavniki nekaj političnih strank in kulturnih delavcev, med drugimi: Boris Kidrič, Boris Ziherl, Aleš Bebler (za Komunistično partijo Slovenije), Josip Rus (za levo krilo Sokolov), Tone Fajfar (za Krščanske socialiste), Ferdo Kozak, Franc Šturm in Josip Vidmar (za slovenske kulturne delavce). Prvotno ime ob ustanovitvi je bilo Protiimperialistična fronta, ki pa se je po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo 22. 6. 1941 preimenovala v Osvobodilno fronto slovenskega naroda ali nam vsem poznano OF. Nastala je deset dni zatem, ko je jugoslovanska vojska v Beogradu podpisala vdajo, in dobrih 14 dni po okupaciji Slovenije.

27. 4. 1944 Poverjeništvo Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora za Slovensko Primorje odredi 27. april za narodni praznik in dela prost dan. Ta pa uradno postane praznik, ko prezidij Ljudske skupščine Slovenije 23. 2. 1948 sprejme zakon, s katerim izpostavi dan ustanovitve OF kot najsvetlejšega in najvišjega izmed vseh slovenskih dni. Praznuje se do 1951, ko ga na pritisk Srbov in ob podpori Borisa Kidriča Ljudska skupščina LR Slovenije na običajni seji ukine, saj je bil slovenski upor datumsko pred uporom Srbov.

Nadomesti ga z novim, 22. 7., dnevom vstaje slovenskega naroda kot spominom na dan, ko so trije pripadniki šmarnogorske partizanske skupine streljali na nekdanjega orožnika, s čimer so se na slovenski zemlji začele prve organizirane partizanske akcije. Uradno se dan upora proti okupatorju kot praznik obnovi septembra leta 1968 na pobudo Josipa Vidmarja, ki pravi: »*To ni začetek našega boja, začetek našega boja je 27. april, dan ustanovitve OF. Ne lastimo si prvenstva, da smo bili prvi s puško v roki. S puško v roki so bili prvi drugi, a politično organizirani smo takrat že bili.*«

Zakaj je bil kot dan praznika kljub nasprotovanju zgodovinarjev izbran in ohranjen 27. namesto 26. april, ni povsem jasno. Ena izmed razlag je, da nihče ni želel praznika na dan, ko je Adolf Hitler obiskal Maribor (26. 4. 1941) ter urbi et orbi razglasil: »*Naredite mi to deželo nemško, tako kot je nemška ostala Štajerska.*« (povzeto po graškem Tagespostu)

V čast in na dan tega praznika je Zveza borcev za ohranitev vrednot Narodnoosvobodilnega boja Litija - Šmartno v sodelovanju z Občino Litija tudi letos priredila občinsko proslavo na Javorskem Pilu, ki se je začela s pozdravnim in uvodnim nagovorom voditeljice prireditve, domačinke Anice Resnik, ter slovensko himno Pihalnega orkestra Litija, pod vodstvom Vasje Namestnika. Sledil je pozdravni nagovor podpredsednika Zveze združenj borcev Litija - Šmartno Zlata Mantla ter slavnostni govor župana Občine Litija, gospoda Francija Rokavca, ki je v svojem govoru izpostavil zgodovinska dejstva, ki so skozi zgodovino pripeljala slovenski narod do želenega cilja – samostojnosti in lastne države.

V nadaljevanju govora se je dotaknil tudi aktualnih dogodkov in jih primerjal s takratnimi ter iskal vzrok in dejstva, zakaj vedno znova ponavljamo iste napake. Izpostavil je nujnost ohranjanja realne prezentacije zgodovine in takratnih dogodkov, brez prikrojevanja resnice. Rdeča nit govora je bil poudarek na strpnosti, povezanosti ter sodelovanju med različno mislečimi, delavnosti in vztrajnosti v navezi s iznajdljivostjo in »brihtnostjo«. Za primer je navedel naše športnike, ki tako v individualnih kot tudi kolektivih športih, ob uporabi vseh prej opisanih kvalitet, dosegajo izjemne rezultate.

Župan je svoj govor je zaključil z mislijo, da je potrebno tovrstne praznike negovati ter vsebino njihovega povoda prenašati na nove generacije kot spomin in opomin na takratne dogodke. V kulturnem programu, ki se je prepletal skozi slovesnost, smo prisluhnili Kajuhovim, Tavčarjevim, Pavčkovim recitacijam in partizanskim borbenim pesmim ter koračnicam v izvedbi Pihalnega orkestra Litija, harmonikarja Leona Ciglarja, recitatorjev Anice in Vinka Resnika in Vilija Lušine, za kar se jim tudi v županovem imenu iskreno zahvaljujemo.

Iskrena hvala tudi praporščakom, Lovski družini Gabrovka in Krajevni organizaciji ZZB Gabrovka, katerih člani so uredili prostor pri spomeniku in grobnici, vsem udeležencem prireditve ter vsem ostalim, ki so s svojo prisotnostjo in nesebično pomočjo pri organizaciji dali pečat dogodku.

Kopitov'c iz prve roke: Janez Renko

Avtorica: Ana Pušnik Prelogar

Janez Renko, oziroma John po naše, je tisti član ekipe, na katerega se obrneš, ko imaš kakršnokoli dilemo v zvezi z rezkalnimi CNC stroji. Je tisti, katerega 20 letne izkušnje v našem podjetju predstavljajo knjižnico znanja in idej in tisti, ki ti s svojo pozitivnostjo in smislom za humor zleze pod kožo in ga moraš imeti rad.

John, kaj je tisto, kar te je pritegnilo k strojništvu in delu na CNC strojih?
Verjetno je bilo čisto naključje. Kot večina mladih, tudi jaz nisem imel neke želje ali predstave, kaj naj bi bil moj poklic. Vedel pa sem, česa res ne bi delal, tako je ostalo kar nekaj poklicev, ki so se mi zdeli zanimivi. Na koncu sem se odločil za poklic strugarja, ker je bilo zanj mogoče dobiti kadrovsko štipendijo.
To so bili časi, ko smo se v šolah izobraževali samo na klasičnih strojih. S CNC stroji sem se srečal pozneje, kar mi je zelo ustrezalo. Vedno sem imel željo, da pridobim to znanje, ker se mi je že takrat zdelo, da lahko samo z obvladovanjem CNC strojev nadaljujem v tem poklicu.

Nekaj članski ekipi Kopita si se pridružil leta 2003. Od takrat se je marsikaj zgodilo, selitev na novo lokacijo, predaja vodstva, porast ekipe z 8 na 70 sodelavcev, porast števila strojev s 4 na 26. Pred kratkim smo »upokojili« stroj, na katerem si začel z delom in katerega si imel za svojega. Si pristaš sprememb in ... ali ti je všeč, kam gre razvoj podjetja? Je sploh še kaj ostalo od tistega podjetja, ki si se mu pridružil pred več kot 20 leti?
Ja, bil je prvi junij 2003, ko sem na deževno jutro prvič prestopil prag delavnice na Miški 4. O podjetju nisem vedel nič, saj takrat še ni bilo znano. Delavnica je bila majhna v primerjavi z današnjo, pa še ta je delovala kar nekako prevelika za štiri stroje. Bil sem peti delavec poleg domačih.
In potem je vsako leto prišel novi stroj ter novi in novi sodelavci. Delavnica je postala premajhna in prišla je selitev. Še vedno se spomnim besed gospoda Lojzeta, ko je rekel: »Zdaj imamo pa dovolj prostora in lahko bolj zadihamo.« Ampak razvoj je šel naprej in to zelo naprej. In ravno ob takem razvoju in napredku dobi človek tisti občutek varnosti in stabilnosti, ki je potreben, da se znebiš strahu, da nekega dne pristaneš na cesti.

Preden si se zaposlil v Kopitu, si izkusil nekaj različnih delodajalcev. Kaj je tisto, kar te je zadržalo v Kopitu, oz. kaj ti je pri delu v Kopitu najbolj všeč?
To so bila devetdeseta leta, ko so podjetja propadala kot po tekočem traku. Težko je bilo dobiti službo, sploh pa takšno z redno plačo vsak mesec. Zanimivo je, da takrat ni bila toliko pomembna višina plače, ampak bolj redna izplačila. V Kopitu to ni bil niti enkrat problem v vseh enaindvajsetih letih, kar sem jaz zaposlen. Poleg tega so tu še regresi in nagrade ter priskrbljene delovne obleke in vsa potrebna zaščitna sredstva za delo. To je tisto, kar me vedno znova prepriča, da je bila zaposlitev v Kopitu dobra odločitev.
Mislim, da se iskalci zaposlitve v današnjem času tega premalo zavedajo. Po mojem mnenju se preveč gleda na začetne obljube, premalo pa tudi na druge možnosti, ki jih nudi podjetje.

Kot vodja rezkalnega oddelka, oz. tehnolog na rezkalnih centrih, se soočaš z najbolj kompleksnimi stroji in najzanimivejšimi izdelki. Ali se po praktično 30. letih dela s CNC stroji zate še najdejo izzivi, zaradi katerih rad prideš v službo? Ti je delo še vedno zanimivo?
Izzivov je vedno dovolj, saj prihajajo vedno novi izdelki. Je pa res, da mora biti človek pri tem delu vedno pazljiv, stroji so zapleteni in zmogljivi, ampak še vedno delajo po navodilih človeka. Imamo pa v tehnologiji dva odlična strokovnjaka, ki vedno najdeta rešitev in ustrezno orodje. In potem smo na koncu vsi zadovoljni, ko steče proizvodnja novega izdelka. In prav zaradi takih stvari tudi po tridesetih letih rad pridem v službo.

Tehnologija je zagotovo precej napredovala v zadnjih letih. Se kdaj ustrašiš za prihodnost tvojega poklica zaradi prihoda umetne inteligence in robotike v industrijo?
Mislim, da ni strahu za poklice v strojništvu. Če se ozremo okoli sebe, na vsakem koraku najdemo izdelek, ki je povezan s strojništvom. Bo pa razvoj zahteval čedalje več znanja.

Si del relativno mlade ekipe. Kako je delati z mlajšimi generacijami?
Odlično se razumemo. Vedno mi priskočijo na pomoč pri dvigovanju težjih bremen, pa tudi drugače. Med nami je kar velika razlika v letih, pa se kljub temu dobro razumemo. Tako da pregovor, da mlado in staro ne gre skupaj, v Kopitu ne drži.

Morda niste vedeli?

Povprečna starost zaposlenih v Kopitu je 36 let

Kje meniš, da je največja razlika med razmišljanjem tvoje in mlajših generacij, s katerimi si obkrožen?
Sigurno so razmišljanja nekoliko različna, tudi časi so drugačni. Standard na splošno je boljši. Dobiti službo tudi ni problem, zato so pričakovanja večja. Včasih ob vsem naštetem potem pridejo tudi razočaranja.

Mladim nisi le mentor, ki nanje prenaša svoje znanje in izkušnje, ampak tudi kolega, ki skozi prijateljske debate z njimi deli svoje poglede na svet in tako na nek način vzgaja mladince. Kaj je tisto, kar se najbolj trudiš, da bi prenesel na njih?
Moje mnenje je, da dobrih služb ni veliko in to mnenje vedno delim iz izkušnje. Pri iskanju službe je treba gledati širše (odnosi s sodelavci, razvoj, možnosti izobraževanja). Naj ne bo nekaj evrov tisto, kar pretehta. Vsem, ki iščete službo in ste v dilemi, toplo priporočam, pridite na delo v Kopit. To vam priporočam na podlagi enaindvajsetletnih izkušenj.
Mladi, ki se odločate za poklice, izberite strojniški poklic. To ni več nekaj umazanega in »šmirastega«; to so poklici, ki nudijo veliko izzivov in čisto delo na modernih strojih.

Preveri naše aktualne razpise na www.kopit.si

KADROVSKE ŠTIPENDIJE ZA ŠOL. LETO 2024/25

Špela Lepičnik je odprla center Bioresona v Šmartnem pri Litiji

Avtorica članka: Marjana Ogorevc Žgalin

SLEDITI SANJAM IN POMAGATI POMOČI POTREBNIM

) Litijanka Špela Lepičnik je ena tistih žensk, za katere radi rečemo, da jim nikoli ne zmanjka energije. V njej kar kipi od ustvarjalnih želja in ciljev, ki jih vestno izpolnjuje, saj si ne dovoli obstati na pol poti. Med pomembnejšimi nalogami, ki si jih je zadala, je začetek njene karierne poti, ki jo je diplomirana biologinja in skorajšnja magistrica molekularne biologije in fiziologije našla v poslanstvu bioresonance. V svojem domačem kraju, v Šmartnem pri Litiji, je namreč odprla center Bioresona, ker želi slediti svojim sanjam in pomagati ljudem.

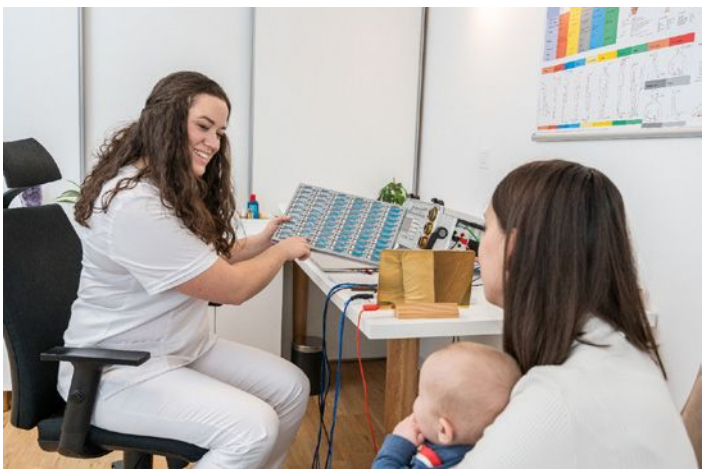
Vsakdo, ki se po koncu študija odloči stopiti izven okvirjev ne pa slediti vnaprej začrtani karierni poti, ki jo narekuje izbran študij, ima za to dober razlog. Diplomirana biologinja in skorajšnja magistrica Špela Lepičnik je po tehtnem premisleku ugotovila, da jo njen študij sicer izpolnjuje, a svoje prve službe vseeno ne bo iskala v tej branži. Svojo priložnost je našla v delu bioresonančne terapevtke kot vodja nove franšize centra BIORESONA, ki svoje poslanstvo uresničuje že v mnogih slovenskih krajih.

Osebna izkušnja

Da je bioresonanca uspešna metoda, ki mnogokrat lahko pomaga odpraviti težave, ki jih »uradna« medicina ne uspe, je izkusila na lastni koži. *»Po cepljenju proti klopnemu meningoencefalitisu se mi je namreč pojavila alergija na pšenico in potem po drugem cepljenju še na cvetni prah. Bilo je tako hudo, da sem potrebovala kapljice za oči, pumpico za dihanje, pršilo za nos, antihistaminik, aerosole. To se mi je zgodilo v času študija in prej nisem nikoli imela težav, zato mi je bilo jasno, da je bilo cepljenje sprožilec moje alergije. Takrat sem se prvič srečala z bioresonanco in terapije so mi res pomagale,«* se spominja Špela.

Ne služba, ampak poslanstvo

Da bo ta izkušnja prelomna za njeno življenjsko in predvsem službeno pot, se seveda takrat še ni zavedala. A natančno tako se je zgodilo. Ko je še sestra s pomočjo bioresonančne terapije brez antibiotikov odpravila bakterijsko vnetje levic, je v Špeli dozorela odločitev za nakup bioresonančnega aparata. *»Ker sem vedela, da bo potrebno veliko znanja, preden bom lahko tudi jaz na ta način pomagala ljudem, sem se sklenila izobraževati na tem področju.«* Tako je Špela spoznala Antonino Rome, dr. med., ustanoviteljico in lastnico centra Bioresona, in po opravljenih izpitih na Inštitutu za bioresonanco in regulativno medicino ter več kot letu dni nabiranja izkušenj v centru Bioresona v Zagorju ob Savi prišla do točke, ko je odprla vrata bioresonančnega centra v Šmartnem pri Litiji.

Pomoč neplodnim parom

Da bo Špela Lepičnik zadostila vsem zahtevam za opravljanje svojega dela, ki narekujejo zdravstveno izobrazbo, zdaj končuje tudi srednjo farmacevtsko šolo. Veseli jo, da bo lahko kot terapevtka uporabila vse svoje znanje in se že veseli celostne obravnave bodočih pacientov. Eno področje pa jo še posebej zanima, želi se namreč usmeriti v pomoč neplodnim parom. *»Veliko žensk oziroma parov se danes sooča s težavami pri zanositvi, čeprav fizično ni z njimi nič narobe. Včasih je lahko moteči faktor, ki preprečuje zanositev, alergija na spermo. Ker je to beljakovina, jo namreč lahko žensko telo zavrača. In prav te težave lahko odpravi bioresonanca,«* razmišlja Špela Lepičnik, ki se želi neplodnosti posvetiti tudi s svetovanjem o ustrezni prehrani ter že razmišlja o nadgradnji svojega znanja v tujini.

A to so cilji za prihodnost. Zdaj pa seveda novopečena lastnica centra Bioresona Šmartno pri Litiji vabi vse, ki jih mučijo raznolike težave z zdravjem in zaupajo v moč bioresonance, v svoje nove prostore. Obljublja, da se bo posvetila prav vsakemu, in prepričana je, da bo s svojim delom tlakovala pot odličnemu slovesu bioresonance tudi v svojem domačem kraju.

Vnetje sečil, kaj pa zdaj?

Avtorica članka: Neža Brilej, študentka farmacije

Vnetje sečil je pogosta težava vseh generacij. Običajno poteka v blagi obliki in pogosto ne zahteva obiska zdravnika ali uporabe protibakterijskih zdravil. Najpogostejši vzrok okužbe je vdor bakterij, ki so običajno prisotne v črevesju ter na zunanjih spolovilih, v sečila. Bakterije se v sečilih razmnožijo in povzročijo vnetje. Z rednim uriniranjem jih učinkovito izpiramo, če pa dosežejo mehur, se tam vežejo na njegovo steno, kar občutimo kot vnetje. Vnetje prepoznamo predvsem po pekočem odvajanju majhnih količin seča, siljenju na vodo in po bolečini v predelu sečnega mehurja. Urin je navadno moten, temnejše barve in neprijetnega vonja.

Pomembno je, da ob pojavu prvih simptomov hitro ukrepamo in s tem preprečimo, da bi se vnetje razširilo. Pri blažjih vnetjih sečil si za blaženje simptomov večinoma lahko pomagamo sami s številnimi pripravki, ki imajo direktno protibakterijsko delovanje, delujejo diuretično ali pa preprečujejo vezavo mikroorganizmov na sluznico. V prvi vrsti se svetuje zdravila rastlinskega izvora, ki pomagajo pri izpiranju sečnih poti. Najbolj raziskani rastlini, ki ugodno delujeta na sečne poti, sta vednozeleni gornik in navadna zlata rozga, ki delujeta protibakterijsko in diuretično.

Priporočljivo je tudi uživanje pripravkov iz ameriške brusnice, ki bakterijam preprečuje vezavo na sluznico mehurja in jih tako hitreje izplaknemo iz sečnih poti, hkrati pa vsebuje obilo vitamina C, ki zakisa urin in zavira razmnoževanje bakterij. Tako kot brusnica tudi D-manoza bakterijam prepreči vezavo na sluznico. Pomagamo si lahko tudi z gretjem predela okoli sečnega mehurja s termoforjem. Čeprav so večinoma vnetja sečil enostavna, je v določenih primerih nujen obisk zdravnika, ki bo ocenil resnost vnetja in potrebnost antibiotičnega zdravljenja.

Zdravnika obiščite, če:

- simptomi vnetja kljub samozdravljenju ne izzvenijo v 2–3 dneh ali pa se celo poslabšajo,
- pride do nezmožnosti uriniranja,

- ste v rizični skupini,
- vnetje spremlja povišana telesna temperatura,
- se vam vnetje pogosto ponavlja,
- se v ledvenem predelu pojavijo močne krčevite bolečine,
- se v urinu pojavi kri.

Za preprečitev ponavljajočih se okužb je pomemben zadosten vnos tekočine, ki omogoči redno izplakovanje sečnih poti ter prepreči zadrževanje bakterij. Izogibajte se sladkim pijačam, saj povečajo izločanje sladkorja z urinom, ta pa predstavlja idealne pogoje za razrast bakterij.
Vabimo vas, da obiščete Mestne lekarne, kjer smo vam na voljo za dodatne strokovne informacije.

Članska ekipa RD HERZ Šmartno osvojila končno 3. mesto 1. B lige

Rokometno društvo Herz Šmartno

Avtor članka: Ernest Mrzel

Po lanski sezoni, ki jo je RD HERZ ŠMARTNO končalo na 9. mestu 1. B MRL, je v letošnji sezoni pogled na lestvico precej boljši. Članska ekipa je v drugi del sezone vstopila v zelo dobri formi in osvojila končno 3. mesto. Še posebej uspešna sta bila april in maj, v katerih je članska ekipa zabeležila popoln izkupiček, kar šest zmag na šestih tekmah.

Mlajše selekcije v mesecu aprilu in maju
Mladinci so v 2. državni ligi finala 1–6 mesta v aprilu odigrali tri tekme. Na ključnih tekmah za napredovanje v 1. ligo so proti ekipama Dobove in Trebnjega žal izgubili, na zadnji tekmi sezone pa so premagali Grosuplje. Ligo so končali na 3. mestu. Naš igralec Andraž Stanič je bil z naskokom prvi na lestvici strelcev (8 tekem, 73 golov).
Kadeti so aprila in maja odigrali kar osem tekem: štirikrat so zmagali in štirikrat izgubili. Trenutno so na 5. mestu in se jim obeta, da bodo končali sezono v zgornjem delu lestvice 1. državne kadetske lige. SDA so sezono končali med »top 8« ekip v razvrstitvi starejših dečkov A. SDB pa bodo končali sezono med 13. in 16. mestom v njihovi razvrstitvi. Dejavni so bili tudi otroci mini rokometa, ki so tekmovali na domačem turnirju v Dvorani Pungrt.

PHC 2024 – PRAGUE HANDBALL CUP
V času velikonočnih praznikov je od 28. 3. do 1. 4. 2024 potekal mednarodni turnir PRAGUE HANDBALL CUP 2024, ki se je odvijal v glavnem mestu Češke. Gre za enega največjih turnirjev v Evropi, saj na njem vsako leto nastopa okoli 600 ekip, predvsem iz Evrope. Na turnirju smo sodelovali z dvema ekipama RD Herz Šmartno: kadeti (2007/2008) in SDA (2009/2010).
Kadeti so se kot prvouvrščena ekipa skupine MB20 predtekmovanja končnice z dvema zmagama [Loko Vršovice CZ 18 : 11; TSV Kronshagen DE 10 : 18] prebili v končnico tekmovanja, kjer so takoj v osmini finala naleteli na kasnejše zmagovalce ŠK Zemplín Trebišov SK, ki so za las zmagali z rezultatom 15 : 13.
Starejši dečki so v predtekmovanju končnice z zmago [TJ Sokol Újezd u Brna CZ 17 : 7] in porazom [JANO Filder DE 23 : 7] končali na drugem mestu predtekmovalne skupine MC30 in se s tem niso uvrstili v končnico tekmovanja.
Domov se je celotna ekipa vrnila bogatejša za neprecenljive izkušnje in povezanost, ki presega meje rokometne igre. Vsej naši spremljevalni ekipi se zahvaljujemo za izpeljavo projekta. Staršem in igralcem pa seveda hvala za zaupanje.

Rezultati aprilskih in majskih tekem članske ekipe RD Herz Šmartno:		
5. 4. 2024, 17. krog	**RD Herz Šmartno** : RK Dol TKI Hrastnik	33 : 30
12. 4. 2024, 22. krog	RK Kočevje : **RD Herz Šmartno**	29 : 32
20. 4. 2024, 23. krog	ŠD Mokerc KIG : **RD Herz Šmartno**	27 : 33
24. 4. 2024, 24. krog	**RD Herz Šmartno** : RK Velika Nedelja	28 : 27
17. 5. 2024, 25. krog	**RD Herz Šmartno** : RK Butan Plin Izola	33 : 23
25. 5. 2024, 24. krog	**RD Herz Šmartno** : RD Moškanjci - Gorišnica	39 : 29

22. 6. 2024 – VABLJENI NA TRADICIONALNI DAN ROKOMETA!
Obeta se nam zelo pester športni program – rokometne tekme vseh selekcij kluba. Za osvežilno pijačo, slastno hrano in bogat srečelov bo poskrbljeno, kot tudi za vaše najmlajše, ki se bodo lahko zabavali na napihljivih igralih. Vabljeni!
Vse informacije najdete na naši Facebook in Instagram strani, kjer si lahko ogledate vse zadnje novice.

»Borimo se za Šmartno!«

RD Herz Šmartno

PHC 2024 (foto Arhiv RD Herz Šmartno)

Podelitev medalj (foto Bojana Kračan)

Jurij Sigmund Valvasor: nenavadno življenje polihistorjevega bratranca

Avtor članka: Tim Šteferl

Iz zgodovine poznamo več primerov porok med zakoncema, ki nista pripadala istemu družbenemu sloju. Nedvomno je v slovenskem prostoru najbolj znana zgodba o Veroniki Deseniški in grofu Frideriku II. Celjskemu. V takšnih t. i. »morganatskih« zakonih so bili zakonci navadno deležni neodobravanja s strani sorodstva, pogosto so jih doletele kazni in so bili odrinjeni na rob družbe. Podoben primer poznamo tudi v naši neposredni okolici v vasici Tepe pri Polšniku, v katerem glavno vlogo igra bratranec znamenitega polihistorja Janeza Vajkarda Valvasorja.

Jurij Sigmund Valvasor je bil tretji otrok Adama Valvasorja in njegove žene Sidonije pl. Gusič in je bil za generacijo starejši od svojega znamenitega sorodnika. Otroštvo je preživljal na dvorcu Zavrh pri Dolah pri Litiji, ki je bil poleg gradu Medija pri Izlakah rodbinski grad Valvasorjev. Z obema bratoma, Janezom Sigfridom in Janezom Krstnikom, je študiral v Padovi, nato pa potoval po Italiji, dokler se ni ponovno ustalil na Kranjskem. Z dediščino po očetu je leta 1645 kupil manjši dvor Klevišče (nem. Klevisch) v Tepah pri Polšniku, kjer je tudi prebival. Dvor Klevišče je preprosta pravokotna enonadstropna stavba, ki še danes stoji ob cesti proti Polšniku, vendar je močno predelana, zanemarjena in opuščena. K dvoru je spadala skromna posest, ki je imela okrog 10 goldinarjev imenjske rente (op. p. to je davek od zemljiške posesti, ki so ga zemljiški gospodje plačevali v stanovsko blagajno). V Maljeku blizu Klevišča je okrog leta 1651 Jurij Sigmund začel kopati tudi svinčeno rudo. Kot lastnik majhnega gospostva bi verjetno ostal neopažen in pozabljen, če ne bi s svojim ravnanjem močno vznemiril rodbine Valvasor. Čeprav je bil viteškega stanu, se je poročil s kmečkim dekletom in si s tem nakopal gnev svojih sorodnikov. Zgodovinske listine dekletovega imena ne razkrivajo, vemo pa, da je njegova rodbina že leta 1651 zanj zahtevala kazen. Šest let kasneje je Jurija Sigmunda in njegove potomce dejansko doletela izguba kranjskega deželanstva, ker *»se je vedel nečastno, se oženil z neko slabo lahkomiselno žensko, navadno kmečko hčerko in se podal iz dežele«* so njegovo ime izbrisali iz matrike gospodov in deželanov, drugim za zgled in opozorilo. V *Slavi vojvodine Kranjske* pri rodbinskem drevesu Valvasorjev polihistor Janez Vajkard o svojem bratrancu zapiše le, da se je *»izselil iz dežele«*. Njegovo ženo in otroke (svoje male nečake) je namerno zamolčal z izgovorom, da vseh Valvasorjev pač ne pozna, čeprav mu je bila celotna zgodba še kako dobro znana. To kaže, da se je tudi polihistor čutil osramočenega ob dejanju svojega sorodnika, pozabil pa je, da je tudi rodbina Valvasor šele pred kratkim postala »plemenita«, ded Janeza Vajkarda in Janeza Sigmunda je bil večino svojega življenja samo preprost služabnik.

Jurij Sigmund je po odvzemu deželanstva sicer obdržal plemiški naslov, to pa je bilo tudi vse. Še pred izrekom kazni sta se Jurij Sigmund in njegova kmečka nevesta verjetno izselila iz dežele Kranjske. O njuni družini je znanega malo, imela sta vsaj dva otroka. Hči Barbara je umrla zelo zgodaj in je bila pokopana v polšniški župnijski cerkvi, kjer se je do danes ohranil njen nagrobnik, na katerem je preprost napis v nemščini, ki se v prevodu glasi *»Tu leži pokopana moja ljuba hči Barbara. Jurij Sigmund Valvasor 1650«*. Sin Gregor Ferdinand se je kasneje naselil v Gradcu. Jurij Sigmund je že pred kaznijo prodal svojo skromno posest in se pogosto selil po krajih izven Kranjske, kjer je opravljal razne rudarske uradniške službe. Umrl je leta 1686 ali 1689, star okrog 70 let. Pokopan naj bi bil v Deutschlandsbergu na avstrijskem Štajerskem, kjer je preživel zadnje dni, ali pa je umrl na poti. Njegov rod je nadaljeval edini sin Gregor Ferdinand, ki je bil v štajerski prestolnici najprej lakaj, kasneje starinar, nato pa več desetletij deželnostanovski puškarski mojster. Umrl je leta 1726 kot najstarejši puškarski mojster v mestu Gradec, star okrog 75 let. Bil je dvakrat poročen, iz obeh zakonov je imel vsaj 12 otrok, vendar se njegov rod po moški strani v Gradcu ni nadaljeval, verjetno so se potomci izselili. Zanimivo je, da je za krstne botre svojim otrokom vabil uradnike s plemiškimi predikati. Čeprav je formalno še veljal za plemiča, ni več živel plemiškega načina življenja kot zemljiški gospod, ampak se je moral preživljati z lastnim znanjem in delom svojih rok.

Dvorec Klevišče (Valvasor, Topografija vojvodine Kranjske, 1679)